

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри бізнес-аналітики
та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА

“ _____ ” _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»**

Тема: «Оцінка рівня економічної безпеки промислового підприємства»

Виконавець: студент гр. КБ-210М Тутченко Роман Юрійович

Керівник: к.е.н., доцент Квашук Дмитро Михайлович

Консультанти з розділів:

Розділ 1: к.е.н., доцент Квашук Дмитро Михайлович

Розділ 2: к.е.н., доцент Квашук Дмитро Михайлович

Розділ 3: к.е.н., доцент Квашук Дмитро Михайлович

Нормоконтролер із ЄСКД (ЄСПД):

ст. викладач ДИЯК Юлія

КИЇВ 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри бізнес-аналітики
та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА
“ _____ ” _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студента: Тутченка Романа Юрійовича

Тема роботи: «Оцінка рівня економічної безпеки промислового підприємства»
затверджена наказом ректора № 1156/ст від 30.08.2022 р.

1. Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедру: 22.11.2022 р.
2. Вихідні дані до роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, електронні інформаційні джерела.
3. Зміст дослідження: 1 Теоретичні основи інформаційного забезпечення економічної безпеки. 2 Діагностика інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств з виготовлення безалкогольних напоїв та соків.
- 3 Вдосконалення засобів інформаційного забезпечення безпекових питань на підприємстві.
4. Перелік обов'язкових демонстраційних матеріалів: 10 слайдів

5. Календарний план-графік

№ пор.	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1.	Отримання завдання на кваліфікаційну роботу	30.08.2022 р.	<i>виконано</i>
2.	Огляд літератури за темою	01.09.2022 р.- 05.09.2022 р.	<i>виконано</i>
3.	Написання та оформлення матеріалів першого розділу випускної роботи та надання його керівнику	06.09.2022 р.- 10.09.2022 р.	<i>виконано</i>
4.	Написання та оформлення матеріалів другого розділу випускної роботи і надання його керівнику	11.09.2022 р.- 16.09.2022 р.	<i>виконано</i>
5.	Написання та оформлення матеріалів третього розділу випускної роботи і надання його керівнику	17.09.2022 р.- 24.09.2022 р.	<i>виконано</i>
6.	Аналіз отриманих результатів	25.09.2022 р.- 30.09.2022 р.	<i>виконано</i>
7.	Розробка слайдів та написання доповіді	01.11.2022 р.- 05.11.2022 р.	<i>виконано</i>
8.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	18.11.2022 р.	<i>виконано</i>
9.	Корегування роботи за результатами попереднього захисту	20.11.2022 р.	<i>виконано</i>
10.	Остаточне оформлення кваліфікаційної роботи та слайдів	23.11.2022 р.	<i>виконано</i>
11.	Підписання відгуку та рецензії	21.11.2022 р.- 23.11.2022 р.	<i>виконано</i>
12.	Захист кваліфікаційної роботи у ДЕК	25.11.2022 р.	<i>виконано</i>

6. Дата видачі завдання: 30.08.2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Квашук Д.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Тутченко Р.Ю.

РЕФЕРАТ

Тутченко Роман Юрійович. Оцінка рівня економічної безпеки промислового підприємства. – Кваліфікаційна робота зі спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Економічна кібернетика». Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України, м. Київ, 2022.

Кваліфікаційна робота містить 86 сторінок, 12 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 59 найменувань.

Об'єкт дослідження є процеси забезпечення економічної безпеки підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та практичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Мета дослідження – розробка та удосконалення теоретико-методологічних підходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємств шляхом інформаційної підтримки заходів, направлених на попередження загроз, ризиків та небезпек.

При написанні роботи використовувалися загальнонаукові методи дослідження, зокрема логічні методи аналізу, класифікація, контент аналіз, був проведений аналіз наукової літератури, вивчено методики оцінки рівня економічної безпеки, застосовано ряд методів фінансового аналізу, в умовах невизначеності застосовувались методи експертних оцінок.

Ключові слова: управління, економічна безпека, підприємство, загрози, інформаційна безпека, інформаційне забезпечення.

ABSTRACT

Tutchenko Roman. Assessment of the level of economic security of the industrial enterprise. - Qualification work of the master in specialty 051 “Economics”, OPP “Economic Cybernetics”. National Aviation University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2022.

Thesis contains 86 pages, 16 tables, 5 figures and a list of used sources of 62 titles.

The object of the study is the processes of ensuring the economic security of enterprises.

The subject of the study is the theoretical, methodological and practical aspects of information support for the economic security of enterprises producing soft drinks and juices.

The purpose of the study is to develop and improve theoretical and methodological approaches to ensure the economic security of enterprises producing soft drinks and juices through informational support for measures aimed at preventing threats, risks and dangers.

In the process of completing the diploma the work used a set of general and specific scientific methods: logical methods of analysis, classification, content analysis, an analysis of scientific literature was carried out, methods of assessing the level of economic security were studied, a number of methods of financial analysis were applied, methods of expert assessments were used in conditions of uncertainty.

Key words: *management, economic security, enterprise, threats, information security, information support*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	10
1.1 Сутність, значення економічної безпеки підприємства.....	10
1.2 Критерії та показники оцінки рівня економічної безпеки.....	13
1.3 Порогові значення індикаторів економічної безпеки підприємства.....	14
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ " УПАКОВКА "	27
2.1 Загальна оцінка ТОВ «Упаковка».....	27
2.2 Характеристика внутрішньої та зовнішньої політики підприємства в межах економічної безпеки	28
2.3. Результати фінансово-господарської діяльності як основа економічної безпеки підприємства	33
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "УПАКОВКА"	33
3.1 Оцінка рівня економічної безпеки за пороговими значеннями індикаторів.....	33
3.2 Механізм виведення активів як метод підвищення економічної безпеки підприємства.....	40
3.3 Оцінка ефективності виведення активів підприємства ТОВ "Упаковка".....	52
ВИСНОВОК.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження викликана необхідністю створення дієвої системи управління підприємством на основі формування механізму його сталого розвитку, як може використовуватися механізм економічної безпеки підприємства. Особливу актуальність темі надає складна ситуація, що склалася в країні, яка спричинила зростання економічної нестабільності, значне зниження можливості сталого існування та розвитку, у зв'язку з цим підприємствам необхідно постійно проводити моніторинг впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на підприємство.

На сучасному етапі розвитку економіки велика увага приділяється питанню забезпечення економічної безпеки всієї національної економіки. Від стійкості рівня розвитку економічної безпеки територій та підприємств залежить стабільність розвитку всього національного господарства. економічні дослідження цієї галузі хвилюють як підприємців а й органи влади.

Системність до формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає, що необхідно враховувати як реальні умови діяльності підприємства, а й сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему дій та взаємодій.

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівний склад та фахівці (менеджери) підрозділів здатні уникати можливих загроз та ліквідувати наслідки негативного впливу внутрішнього та зовнішнього середовища.

У центрі уваги провідних українських вчених з формування системи оцінки рівня економічної безпеки підприємства докладно розглядаються питання механізму забезпечення економічної безпеки та моніторинг факторів, що виляють на цей рівень.

На сьогоднішній день в економічній літературі та господарській практиці є спроби кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємства, що дозволило сформулювати кілька методичних підходів.

Однак комплексних досліджень, присвячених економічній оцінці рівня економічної безпеки підприємства, немає. У зв'язку з цим виникає як практична, і наукова потреба розробки науково обгрунтованої концепції методичного забезпечення оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є теоретичне та практичне обгрунтування системного підходу до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Досягнення зазначеної мети буде реалізовано за допомогою поставлених наступних наукових та практичних завдань:

- теоретично обгрунтувати поняття та сутність економічної безпеки підприємства;
- розробити рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства;
- розглянути вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на оцінку рівня економічної безпеки;
- сформулювати методичний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємства;
- провести аналіз рівня економічної безпеки на ТОВ «УПАКОВКА»;

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «УПАКОВКА» та його фінансово-господарська діяльність.

Предметом дослідження є інструменти, методи та підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Теоретична та методологічна основа дослідження базується на працях провідних вітчизняних та зарубіжних економістів, спрямованих на розкриття проблеми теорії та методології оцінки економічної безпеки на підприємстві.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

1.1 Сутність, значення та загрози економічній безпеці підприємства

Економічна безпека підприємства (ЕБП) є динамічний стан у певний період, у якому забезпечується захищеність підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз з допомогою високого рівня ефективності використання потенціалу підприємства з урахуванням максимального задоволення потреб персоналу.

Сутність економічної безпеки полягає у забезпеченні раціонального використання ресурсів підприємства та організації умов сталого, ефективного функціонування та отримання максимального прибутку.

Економічна безпека не має абсолютного характеру тому, що суспільний поділ праці робить підприємства взаємозалежними одне від одного. У умовах економічна безпека означає можливість контролю корпоративних ресурсів, досягнення такого рівня виробництва, ефективності та якості продукції, у якому забезпечується її конкурентоспроможність і доходність.

Під економічною безпекою підприємства можна, можливо розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних із впливом зовнішнього середовища, та його здатність до гнучкого розвитку.

Загрози економічній безпеці підприємства – це потенційні чи реальні дії фізичних чи юридичних осіб, що порушує стан захищеності суб'єкта підприємницької діяльності та здатні призвести до її припинення, або до економічних та інших втрат. Треба мати на увазі, що загрозою економічній безпеці підприємства може бути не будь-яка дія, яка має негативні наслідки. Так, не слід вважати загрозою економічній безпеці підприємства діяльність керівництва підприємства щодо вкладення коштів у цінні папери, запровадження нових організаційних форм, організацію реалізації нової послуги, товару, роботи. Всі ці управлінські рішення є ризикованими і можуть мати негативні економічні наслідки внаслідок того, що може різко змінитись кон'юнктура на ринку цінних паперів, потреби населення або нові організаційні форми не виправдають себе. Але треба мати на увазі, що зрештою усе це спрямовано на досягнення основної мети підприємства, з його подальшого

розвитку. Такі рішення становлять невід'ємну частину самої підприємницької діяльності, що здійснюється з ризиком і передбачає певні втрати.

Не може вважатися загрозою безпеці промисловим підприємствам встановлення керівництвом підприємства низьких цін на продукцію у початковий період її реалізації. Хоча в цьому випадку може бути відсутній прибуток і, навпаки, мати місце збиток, але це стандартний маркетинговий прийом, який має на меті залучити покупців до незнайомого для них продавця. Пізніше різниця у цінах буде усунуто.

Дії, визначені як загрози, свідомо спрямовані отримання будь-якої вигоди від економічної дестабілізації підприємства, від зазіхань її економічну безпеку. Загрози, зазвичай, несуть у себе порушення законодавчих норм і передбачають певну відповідальність осіб, які їх здійснюють. Можна відзначити три ознаки, характерні для загроз економічній безпеці підприємствам:

1. свідомий та корисливий характер;
2. спрямованість дій на завдання шкоди суб'єкту підприємництва;
3. суперечливий характер.

Існують різні загрози, які можуть одночасно ставитися до різних груп класифікації. Класифікацію загроз наведено в таблиці 1.

.

Таблиця 1 – Класифікація загроз економічній безпеці підприємства

Ознаки	Загрози
За місцем виникнення	Внутрішні, зовнішні
За ступенем небезпеки	Особливо небезпечні, небезпечні
По можливості здійснення	Реальні, потенційні
За тривалістю дії	Локальні, загальносистемні
У напрямку	Виробничі , фінансові , політичні
По відношенню до них	Об'єктивні , суб'єктивні
За характером напрямку	Прямі, непрямі
Імовірно наступу	Явні, латентні
За природою виникнення	Політичні, кримінальні, конкурентні

Основою організації, планування та реалізації заходів щодо забезпечення безпеки в різних сферах є аналіз та оцінка характеру реальних та потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз, кризових ситуацій, а також інших несприятливих факторів, що перешкоджають досягненню поставлених цілей та становлять небезпеку для життєво важливих інтересів підприємства .

Здатність до подальшого розвитку та вдосконалення, що особливо важливо в сучасному світі, що динамічно розвивається, передбачає модернізацію виробництва, підвищення професійного, освітнього та загальнокультурного рівня працівників, розширення виробництва, диверсифікацію напрямків діяльності, внутрішні інвестиції стають необхідними та обов'язковими умовами стійкості та стабільності функціонування підприємства.

1.2 Критерії та показники оцінки рівня економічної безпеки

Забезпечення економічною безпекою підприємств необхідно розглядати як процес прогнозування та запобігання всебічним збиткам від негативних впливів на їх економічну безпеку з різних аспектів фінансово-господарської діяльності. Ефективний результат роботи підприємств із забезпечення прибутковості та стійкості бізнесу може бути досягнуто саме за рахунок прогнозування та своєчасного запобігання збиткам, що як очевидно становлять загрозу економічній безпеці, так і потенційно ймовірних.

Основним елементом щодо безпеки підприємств, що розглядаються економічно, є вибір її критерію. Він передбачає ознаку чи суми ознак, виходячи з яких робиться висновок про стан економічної безпеки підприємства. Економічну їхню безпеку можна оцінювати за допомогою різних критеріїв:

1. Організаційна сторона – у разі передбачається збереження як самих підприємств, і їх організаційної цілісності, нормальне функціонування основних підрозділів (відділів, служб тощо.). Основні підрозділи (виробничі основні та допоміжні цехи, служби постачання та збуту, фінансово-економічні та маркетингові управління, бухгалтерія, відділ кадрів) виконують усі свої функції для досягнення основної мети підприємств;
2. Правова сторона – мається на увазі постійне забезпечення відповідності діяльності підприємств чинному законодавству, що виражається у відсутності претензій щодо нього з боку правоохоронних органів (або контрагентів). Крім того, відсутні втрати від угод із зовнішніми партнерами внаслідок порушення останніми законодавства (навмисне або ненавмисне). Це забезпечується юридичною експертизою всіх операцій і угод, що укладаються договорів;
3. Інформаційна сторона – безпека може бути оцінена як збереження стану захищеності внутрішньої конфіденційної інформації від витоку чи розголошення у різних формах;
4. Економічна сторона – проявляється у стабільності чи мають тенденцію до зростання основних фінансово-економічних показників діяльності підприємств таких, як власний капітал, річний обсяг реалізації продукції, прибуток, рентабельність продажів, оборотність активів, рентабельність активів, фінансовий важіль, рентабельність власних активів. Вони відображаються загальні результати забезпечення безпеки з організаційної, правової, інформаційної та економічної сторін.

Таким чином, у найбільш загальному вигляді про економічну безпеку підприємств свідчить збереження їх як цілісних структурних утворень та юридичних осіб та стійких чи зростаючих значень основних фінансово-економічних показників. Стосовно конкретної сторони діяльності підприємства можуть використовуватися специфічні показники його безпеки. Однак у процесі господарювання підприємства, що розглядаються, можуть зазнавати впливу різних фізичних та юридичних осіб, які несуть негативні наслідки, насамперед, для їх економічного стану.

Для цього використовуються індикатори, які прийнято розглядати як граничні значення показників, що характеризують діяльність організацій у різних функціональних сферах, що відповідають певному рівню економічної безпеки.

1.3 Порогові значення індикаторів економічної безпеки підприємства

Обґрунтований вибір показників для оцінки важливий, оскільки від точності та складу відібраних індикаторів залежить достовірність рівня економічної безпеки. Керуючись принципами комплексності, обмеженості, обґрунтованості, об'єктивності, доступності інформації, наочності, гнучкості, враховуючи відображення показником ступеня впливу найбільш значущих чинників економічної безпеки, було сформовано сукупність із 25 індикаторів ЕБП.

Тому критерій має не лише констатувати наявність економічної безпеки підприємств, а й чітко оцінювати їхній рівень. При цьому кількісна оцінка рівня економічної безпеки повинна виходити з показників планування, обліку та аналізу господарської діяльності підприємств, що розглядаються. І тому доцільно дослідити показники стійкості підприємств поновлення.

Так, відомий індикаторний підхід, у якому рівень економічної безпеки визначається з допомогою про індикаторів. Індикатори розглядають як порогові значення показників, що характеризують діяльність підприємств у різних функціональних галузях, що відповідають певному рівню економічної безпеки. Оцінка економічної безпеки встановлюється за результатами порівняння (абсолютного чи відносного) фактичних показників діяльності підприємств із індикаторами. Відповідно до цього підходу стан їхньої економічної безпеки необхідно визначати за конкретною системою основних показників. Вони мають відображати галузеву специфіку та умови діяльності підприємств.

Якщо розглядати стани економічної безпеки промислових підприємств у поступовій динаміці незалежно від галузевої власності, то їм можна визначити загальне властивість. Воно полягає в тому, що стан економічної безпеки підприємства, що розглядаються, проходять кілька етапів. Вони включають: стабільний, передкризовий, кризовий та критичний (таблиця 3).

Таблиця 3 – Оцінка стану економічної безпеки підприємства

Стану	Характеристика
Стабільне	Індикатори економічної безпеки знаходяться в межах порогових значень, а ступінь використання наявного потенціалу близька до встановлених норм і стандартів.
Передкризове	Невідповідність хоча б одного з індикаторів економічної безпеки граничному значенню, а інші наблизилися до бар'єрних значень. При цьому не було втрачено технічних і технологічних можливостей поліпшення умов і результатів виробництва шляхом вжиття заходів запобіжного характеру.
Кризове	Невідповідність більшості основних індикаторів економічної безпеки пороговому значенню, з'являються ознаки незворотності спаду виробництва та часткової втрати потенціалу внаслідок вичерпання технічного ресурсу технологічного обладнання та площ, скорочення персоналу.
Критичне	Порушуються всі бар'єри, що відокремлюють стабільний і кризовий стан розвитку, а часткова втрата потенціалу стає неминучою.

1.4 Вплив факторів на оцінку рівня економічної безпеки підприємства

Організація економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно воно здатне уникнути можливих загроз щодо окремих складових зовнішнього та внутрішнього середовища, основними з яких є:

1. Фінансова складова досягнення найефективнішого використання корпоративних ресурсів. У ринкових умовах господарювання фінанси є двигуном економічної системи.

2. Інтелектуальна та кадрова складові розвитку інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом. Належний рівень економічної безпеки великою мірою залежить від складу кадрів, їхнього інтелекту та професіоналізму.

3. Технологічна складова. Рівень застосування технологій, відповідають сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів.

4. Правова складова. Правове забезпечення діяльності підприємства та дотримання чинного законодавства.

5. Інформаційна складова. Належні служби підприємства

(Організації) виконують певні функції, які в сукупності характеризують процес створення та захисту інформаційної складової економічної безпеки. До таких належать: збирання всіх видів інформації, що має відношення до діяльності того чи іншого підприємства (інформації про всі види ринків; інформації, що характеризує політичні події та тенденції макроекономічного розвитку світової та національної економік; корисну науково-технічну інформацію); аналіз отриманої інформації з обов'язковим дотриманням загальноприйнятих заходів (систематизації, безперервності надходження та обліку) та методів (загальноприйнятих, загальнокорпоративних) організації робіт; можна спрогнозувати, тенденцію розвитку технологічних, економічних та політичних процесів на підприємстві, в країні та у світі щодо конкретного сегменту бізнесу, а також показників,

Існує безліч конкретних загроз та факторів, що впливають на рівень економічної безпеки, з якими фірма стикається у процесі своєї діяльності. Багато хто з цих факторів далеко не новий за своїм змістом, змінюється лише форма. В економічній практиці є методи та шляхи вирішення цього питання, але відсутня система оцінки рівня економічної безпеки, заснована на загальних принципах та критеріях. У зв'язку з цим доводиться складним виявляти і усувати загрози, що виникають, і виробляти стратегію рішень, що забезпечують стійкість підприємства. Розглянемо докладніше загрози економічній безпеці підприємства, під якими слід розуміти зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність, ефективність та стійкість розвитку компанії.

Виявлення можливих загроз економічної безпеки та вироблення заходів щодо їх запобігання мають першорядне значення у системі забезпечення економічної безпеки України.

Найбільш ймовірними загрозами економічної безпеки України, на локалізацію яких має бути спрямована діяльність федеральних органів державної влади, є:

1. Збільшення майнової диференціації населення та підвищення рівня бідності, що веде до порушення соціального миру та суспільної згоди. Досягнутий відносний баланс соціальних інтересів може бути порушений внаслідок дії таких факторів:

- розшарування суспільства на вузьке коло багатих та переважну масу бідних, невпевнених у своєму майбутньому людей;
- зростання безробіття, що може призвести до соціальних конфліктів; затримка виплати заробітної плати, зупинка підприємств тощо

2. Деформованість структури української економіки, обумовлена такими чинниками, як:

- посилення паливно-сировинної спрямованості економіки;
- відставання розвідки запасів корисних копалин від їх видобутку;
- низька конкурентоспроможність продукції більшості вітчизняних підприємств;
- згорання виробництва, у життєво важливих галузях обробної промисловості, насамперед у машинобудуванні;

- зниження результативності, руйнування технологічної єдності наукових досліджень і розробок, розпад наукових колективів, що склалися, і на цій основі підрив науково-технічного потенціалу України;
- завоювання іноземними фірмами внутрішнього ринку України з багатьох видів товарів народного споживання;
- придбання іноземними фірмами українських підприємств з метою витіснення вітчизняної продукції як із зовнішнього, і з внутрішнього ринку;

3. Зростання нерівномірності соціально-економічного розвитку регіонів.

Найважливішими факторами цієї загрози є:

- об'єктивно існуючі відмінності у рівні соціально-економічного розвитку регіонів, наявність депресивних, кризових та відсталих в економічному відношенні районів на тлі структурних зрушень в промислове виробництво, що супроводжується різким зменшенням частки обробних галузей;
- порушення виробничо-технологічних зв'язків між підприємствами окремих регіонів України;
- збільшення розриву у рівні виробництва національного доходу душу населення між окремими суб'єктами України.

4. Криміналізація товариства та господарської діяльності, спричинена здебільшого такими факторами, як:

- зростання безробіття, оскільки значна частина злочинів вчиняється особами, які не мають постійного джерела доходу;
- зрощування частини чиновників державних органів з організованою злочинністю, можливість доступу кримінальних структур до управління певною частиною провадження та їх проникнення у різні владні структури;

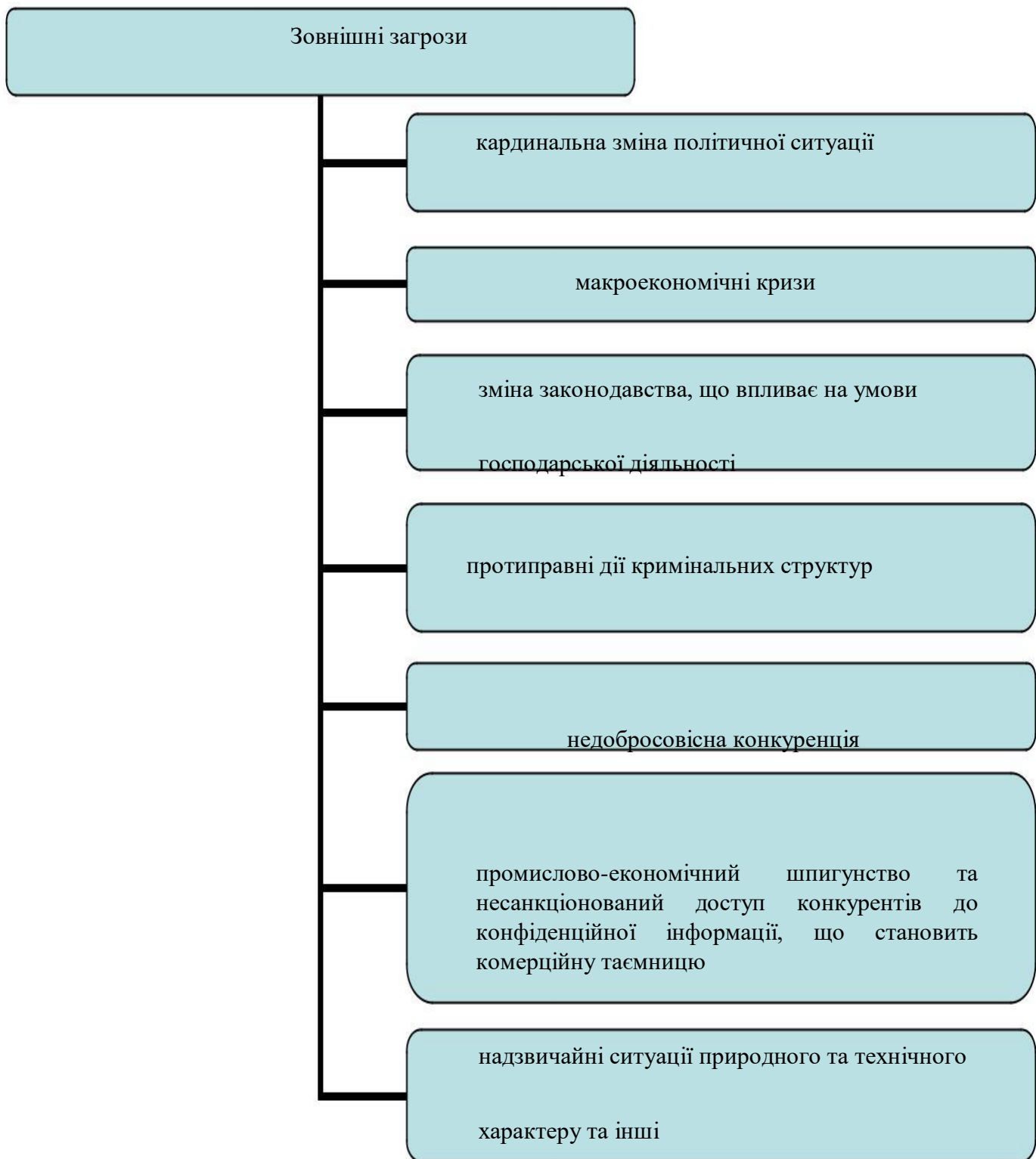
- ослаблення системи державного контролю, що призвело до розширення діяльності кримінальних структур на внутрішньому фінансовому ринку, у сфері приватизації, експортно-імпортних операцій та торгівлі.

Основними причинами, що викликають виникнення зазначених загроз, є нестійкість фінансового стану підприємств, несприятливий інвестиційний клімат, збереження інфляційних процесів та інші проблеми, пов'язані з фінансовою дестабілізацією економіки.

Запобігання чи пом'якшення наслідків дій загроз економічній безпеці вимагає визначення та моніторинг факторів, що підривають стійкість соціально-економічної системи держави.

Зовнішні загрози економічній безпеці підприємства виникають поза підприємством. Вони пов'язані з його виробничою діяльністю. Як правило, це така зміна навколишнього середовища, яка може завдати підприємству шкоди.

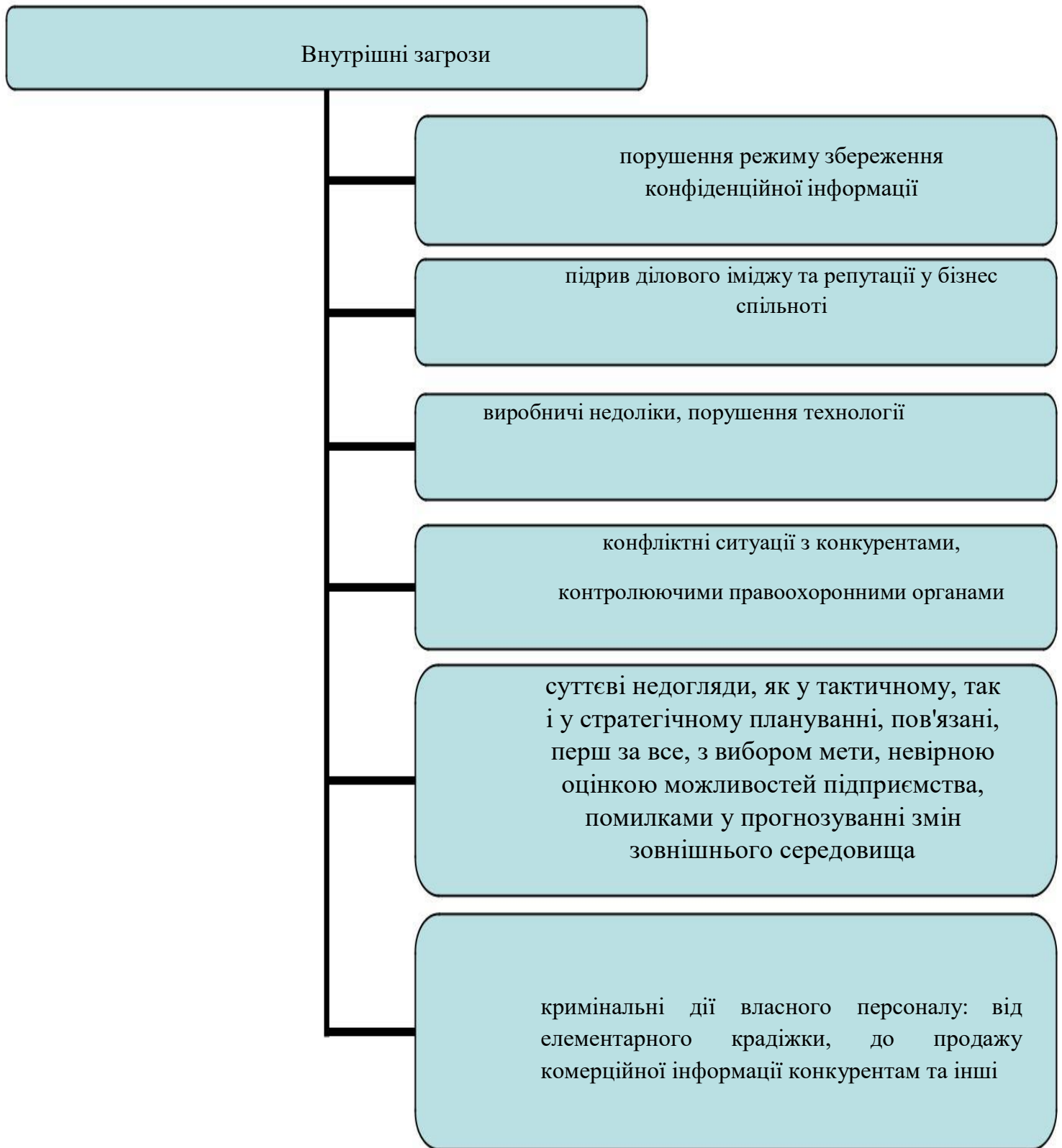
Зовнішні загрози економічній безпеці підприємства представлені малюнку 1.

Малюнок 1 - Зовнішні загрози економічній безпеці підприємства

Внутрішні загрози економічній безпеці підприємства пов'язані з господарською діяльністю підприємства, його персоналу. Вони зумовлені тими процесами, які виникають у ході виробництва та реалізації продукції і можуть вплинути на результати ведення господарської діяльності.

Внутрішні загрози економічній безпеці підприємства представлені малюнку 2.

Малюнок 2 – Внутрішні загрози економічній безпеці підприємства

Існують загрози, що цілеспрямовано створюються іншими суб'єктами, що виникають стихійно, які викликані наслідками випадкових подій. Загрози можуть мати опосередкований характер, діяти за певних додаткових умов, виявлятися безпосередньо, прямо викликаючи негативні зміни. Розрізняють загрози, що породжують негативні зміни через короткі часові проміжки, та перспективні, прояв яких може настати через тривалий час після виникнення цієї загрози.

Будь-яке підприємство зайняте специфічною економічною та торговельною діяльністю, тому поняття зовнішніх та внутрішніх загроз економічної безпеки кожному за підприємства будуть індивідуальні.

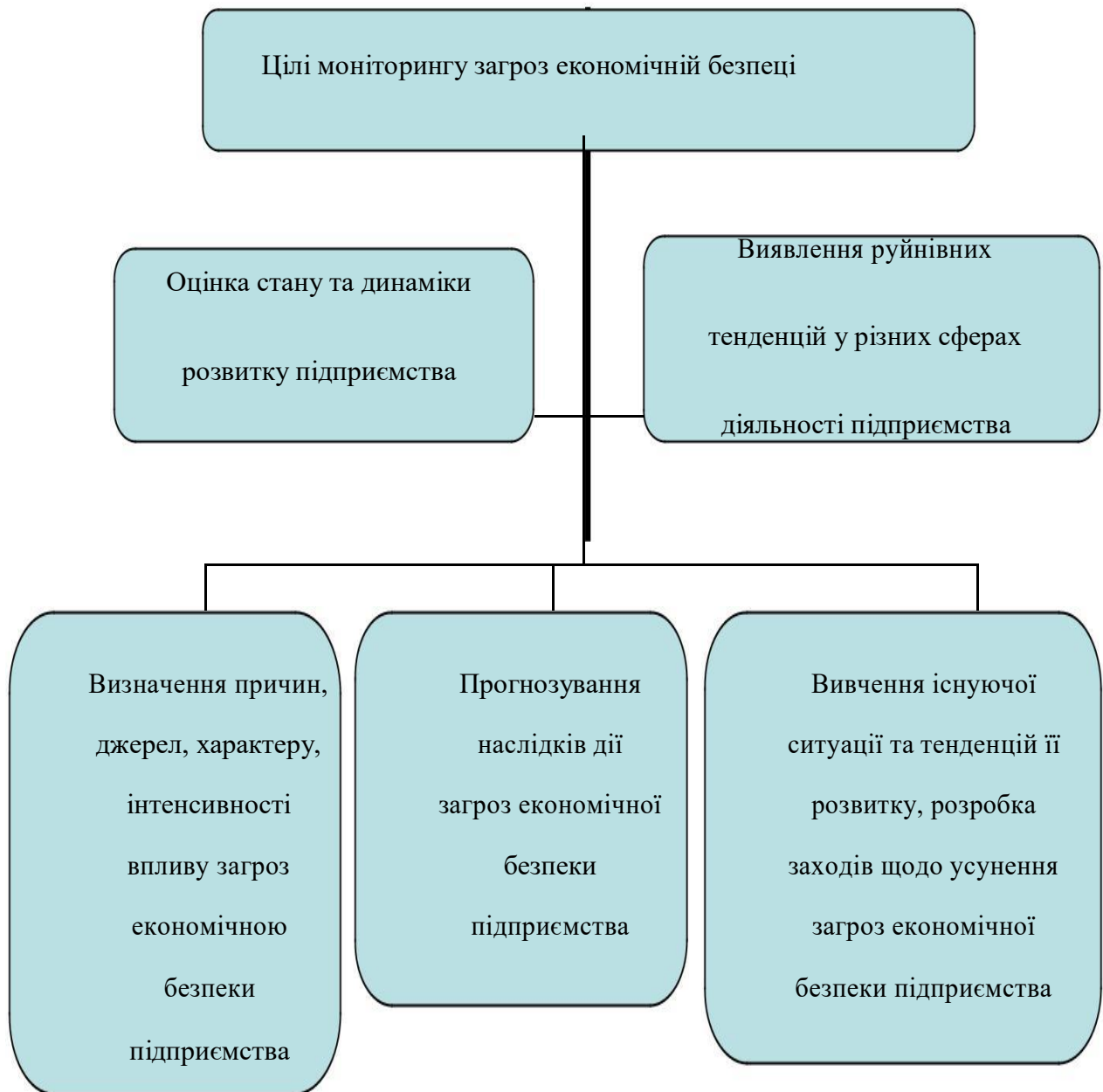
Рівень оцінки економічної безпеки підприємства та комплекс необхідних заходів щодо запобігання небезпеці, що відповідають масштабу і характеру загроз, залежить від точної ідентифікації загроз, правильного вибору дій.

При цьому система економічної безпеки підприємства вимагає постійного аналізу та оновлення, в іншому випадку вона не здатна адекватно реагувати на обстановку, що постійно змінюється.

Таким чином, на наш погляд, моніторинг загроз економічній безпеці підприємства – безперервна діагностика діяльності підприємства за системою показників, що враховують специфічні галузеві особливості даного сегменту, найбільш характерні для даного підприємства та мають для останнього важливе стратегічне значення з метою завчасного попередження внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці та вжиття необхідних заходів захисту та протидії. На малюнку 3 виділено цілі моніторингу загроз економічній безпеці підприємства.

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки швидко і грамотно його керівництво та фахівці зможуть відреагувати на загрози, що виникли, і ліквідувати їх шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. Тому моніторинг загроз для економічної безпеки підприємства є спільною роботою всіх зацікавлених

співробітників (відділів) підприємства. Моніторинг проводиться за певний період діяльності підприємства, з урахуванням фактичного стану та тенденцій його розвитку, а також загального стану економіки, політичної обстановки та дії інших загальносистемних та соціальних факторів.

Малюнок 3 - Цілі моніторингу загроз економічній безпеці підприємства

Таким чином, моніторинг загроз економічній безпеці підприємства дозволяє досліджувати комплекс факторів, що впливають на рівень економічної безпеки підприємства, проаналізувати динаміку соціально-економічних змін, провести техніко-економічне обґрунтування управлінських рішень, що приймаються. Аналіз економічної безпеки підприємства тісно переплітається з його фінансовою складовою. Також економічна безпека залежить від багатьох факторів та особливостей даного сегменту ринку. Тому при аналізі економічної безпеки підприємства, а також розробці заходів щодо його підвищення необхідно враховувати безліч аспектів

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ " УПАКОВКА "

2.1 Загальна оцінка ТОВ «Упаковка»

ТОВ «Упаковка» - підприємство, діяльність якого спрямована на створення якісної гофрованої упаковки, максимально відповідної потребам клієнтів. Потужність фабрики складає 180 мільйонів квадратних метрів гофрованого картону на рік.

У суспільстві упаковка використовується як як зберігання та спосіб транспортування товару, а й як реклама, інструмент просування вашої продукції над ринком. Навіть стандартні коробки з картону з барвистим малюнком, нанесеним сучасними поліграфічними засобами, дозволяють покупцям швидше запам'ятати бренд, а потім дізнаватися серед багатьох. Неповторний дизайн упаковки, у розробку якого вкладено старання професійних дизайнерів, є показником якісного продукту, що підкреслює статус товару. Високоякісна коробка з гофрокартону – це один із модних маркетингових інструментів сьогодні. Це перший крок для привернення уваги покупця, який стимулює попит.

Головні стратегічні переваги підприємства:

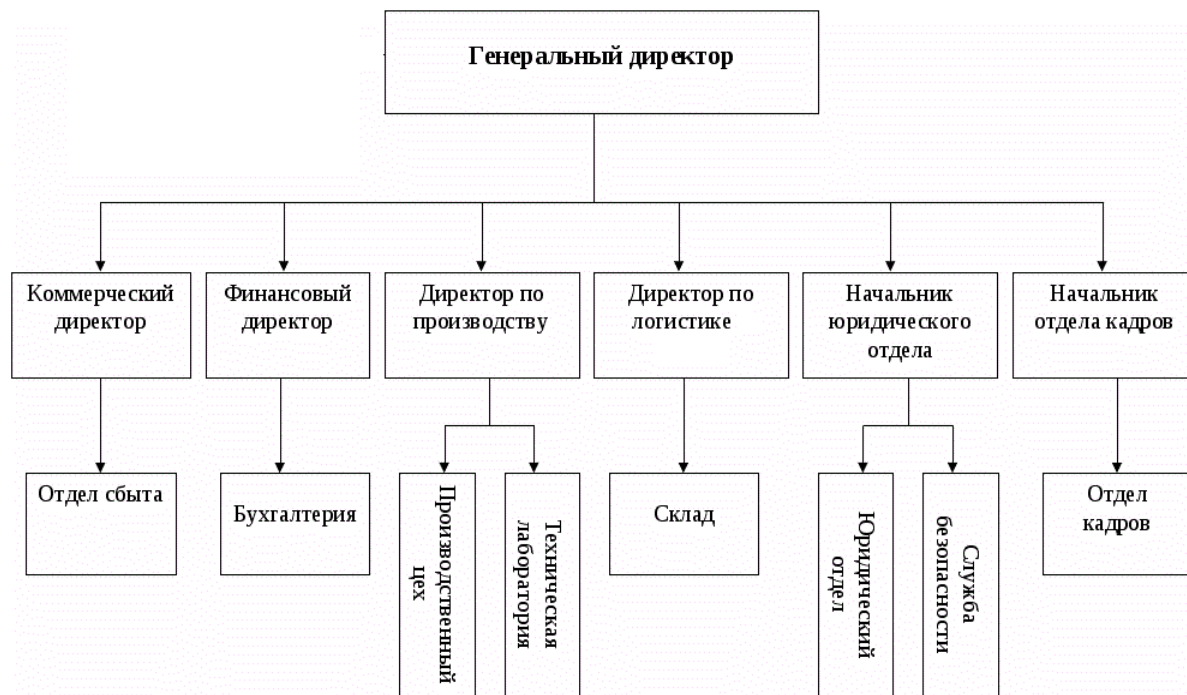
- Міцні галузеві зв'язки із партнерами;
- Гарантовані безперебійні поставки сировини та матеріалів;
- Контроль якості продукції всіх фазах виробництва;
- Безперервність виробничого циклу;
- Високий рівень сервісу.

Перші п'ять років компанія завойовувала ринок, активно збільшувала виробничі потужності. Через низькі ціни входження на ринок підприємство було змушене зазнавати збитків. До 2017 року компанія вийшла на повне завантаження потужностей, дещо підняла ціни на свою продукцію, оскільки вже мала коло лояльних споживачів.

Гофрокартон – скрізь використовується, як у торгівлі так і промисловості пакувальний матеріал, що відрізняється не тільки мінімальною вагою та невисокою вартістю, але й високими фізичними параметрами. Особливість виробництва: можливість роботи з папером та картоном, отримані з макулатури, що досить допомагає економити ресурси та захищати навколишнє середовище. Варто відзначити чудову ергономічність гофрокартону. Коробки можна зберігати або транспортувати у складеному вигляді, при цьому вони займатимуть мінімум простору. Вона може перероблятися кілька разів і застосовуватися як вторинна сировина.

2.2 Характеристика внутрішньої та зовнішньої політики підприємства в межах економічної безпеки

На підприємстві є лінійно-організаційна структура внутрішнього апарату управління.

Генеральный директор має 6 директорів у підпорядкуванні, кожен із яких відповідає за свій відділ і несе за нього відповідальність. Як видно на малюнку 4, комерційний директор відповідає тільки за відділ збуту в межах своєї компетенції, фінансовий директор відповідає перед генеральним за бухгалтерію і так далі.

В організації працюють 70 висококваліфікованих робітників, основну масу складають працівники виробничого цеху та служби безпеки.

Вся робота на підприємстві взаємопов'язана, тому, якщо хтось не встигає вчасно, то сповільнюється в інших відділів процес роботи, тому на підприємстві у кожного відділу свій начальник, який стежить за роботою загалом і повідомляє про роботу директору.

Виходячи з великого обсягу управління, можна сказати, що підприємство має понад 3 рівні управління.

Проблем, пов'язаних з довгим «ланцюгом команд», немає, тому що на загальних зборах генеральний директор приймає рішення, порадившись з усіма директорами, приймають загальне рішення, яке відразу висловлюється всім працівникам, які нижчі.

Кожен із відділів має всю повноту влади, але щодо невеликими можливостями вирішення функціональних проблем, які потребують спеціальних знань.

Переваги	Недоліки
1. Чітка система взаємних зв'язків	1. Відсутність ланок щодо планування та підготовки рішень
2. Ясно виражена відповідальність	2. Тенденція до тяганини під час вирішення питань між підрозділами
3. Швидка реакція у відповідь на прямі накази	3. Навантаження менеджерів верхнього рівня

Далі малюнку 6 представлені мети завоювання ринку збуту.

Завоювати ринок та обійти всіх конкурентів допомагає сформульована місія підприємства ТОВ «Упаковка»: «Забезпечення людей доступною та якісною упаковкою».

Поруч із виділяють 4 рівня цілей:

Цілі 1 рівня - загальні цілі фірми, які переважно орієнтовані досягнення фінансової стійкості, забезпечення необхідного рівня рентабельності і завоювання міжнародного ринку.

У сучасних умовах загальні цілі формуються, зазвичай, у діалозі вищого керівництва організації з керівниками відділів.

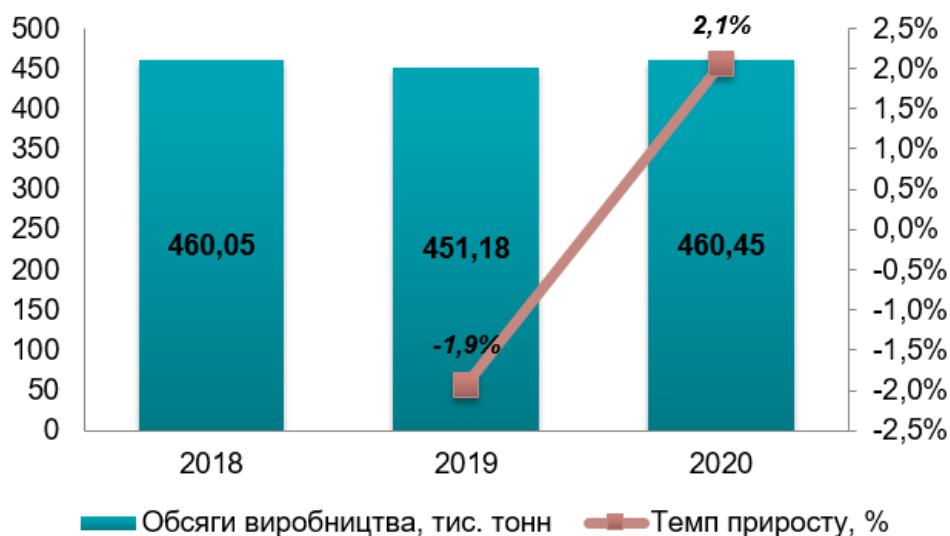
Цілі інших рівнів ставляться до специфічним цілям підприємства, оскільки вони розробляються кожному відділі і закріплюють основні напрями своєї діяльності, реалізуючи загальну місію організації. Ці цілі охоплюють короткостроковий та середньостроковий період. Цілі другого і третього рівня є операційними, оскільки вони ставляться окремими працівниками, а мета 4 рівня є оперативною – тому що стоїть перед окремими працівниками відділів.

У висновку, говорячи про цілі ТОВ «Упаковка», впливають один з одного і утворюють «дерево цілей», від місії організації, відходить кілька великих «гілок», що символізують загальноорганізаційні цілі, що надалі розгалужуються на дрібніші та чіткіші.

Перейдемо до аналізу ринку картонної упаковки у Україні.

На малюнку 7 представлена динаміка виробництва гофротари за 2018-2020 роки.

Динаміка виробництва гофротари в 2018-2020 рр. у натуральному вираженні

Джерело: дані Державної служби статистики України

Малюнок 7 – динаміка виробництва гофротари

На малюнку 8 представлена динаміка виготовлення виробів з паперу та картону і поліграфічної діяльності.

Динаміка індексів виробників паперової маси і картону, виготовлення виробів з паперу та картону і поліграфічної діяльності в Україні в 2013-2019 рр., % до попереднього року

Джерело: за даними Державної служби статистики України, оцінка Pro-Consulting

Малюнок 8.

Загальний обсяг виробництва картону в Україні у 2021 році оцінюється на рівні 1738 тис. тонн целюлозного картону (зростання порівняно з минулим роком – 3,1%) та 2036 тис. тонн макулатурного картону (12,1% зростання до минулого року). При цьому обсяг експорту - 49% від загального виробництва целюлозного картону і менше 1% макулатурного.

За підсумками 2021 року ринки гофрокартону оцінюються як збалансовані. Тенденції розвитку ринку оцінюються виробниками та експертами ринку як позитивні. Однак, цінове розшарування створює вигідніші умови роботи для інтегрованих виробників.

Згідно з прогнозами експертів на 2022 рік, слід очікувати:

- Приріст ВВП на 0,6%, приріст промисловості – 1,1%
- Часткове відновлення купівельної спроможності населення та платоспроможного попиту внаслідок зростання заробітних плат (+1,2%) та реальних наявних доходів населення (+0,7%) - Підвищення обороту роздрібної торгівлі на 1,1%.

Всі ці фактори, згідно з очікуваннями, вплинуть на динаміку попиту. За оцінками експертів, обсяг виробництва гофропродукції у 2022 році становитиме 5 750 – 5 850 млн. м.2, що а 1,9 – 3,5% більше, ніж 2021 року.

2.3. Результати фінансово-господарської діяльності як основа економічної безпеки підприємства

Виходячи з даних, можна сказати, що в період з 2019 по 2021 роки підприємство нарощувало вартість свого майна: у 2019 році валюта балансу зросла на 8%, у 2020 році зростання збільшилося та склало 16%, а у 2021 році – 9%. Однак, вартість активів за 2020 рік впала нижче за значення 2021 року. Ці зміни пов'язані насамперед із погашенням дебіторської заборгованості, скороченням кількості запасів (можливо, їх продаж чи перенесення їх вартості на готову продукцію, продану за звітний період) та суттєвим зниженням значення основних засобів. У 2020 році підприємство було змушене продати частину своїх основних засобів через збиткову діяльність.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "УПАКОВКА"

3.1. Оцінка рівня економічної безпеки за пороговими значеннями індикаторів

На підставі даних звітності ТОВ «Упаковка» були розраховані показники рентабельності компанії та відображені у таблиці 9.

Таблиця 9 - Оцінка рентабельності підприємства ТОВ «Упаковка»

	2018	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Рентабельність продаж (ВП/Виручку)	- 10,51%	4,26%	4,22%	- 7,18%
Рентабельність продукції (ПП/СС)	- 10,54%	4,88%	4,82%	- 7,32%
Рентабельність активів (ПП/А)	0,79%	0,52%	0,48%	0,58%
Рентабельність власного капіталу (ПП/СК)	49,32%	26,20%	21,47%	8,53%

Розглядаючи рентабельність продажів і рентабельність продукції можна сказати, що й значення приблизно однакові, що свідчить про малому змісті прибуток від продажів у величині виручки. У 2019 році підприємство зазнало збитків від

основної діяльності, про що свідчить негативне значення показників. У 2019 та 2020 роках значення рентабельності від продажів дорівнювало приблизно 4%, що є менше середньогалузевого показника (15-20%). У 2021 році виручка підприємства знизилася, через що утворився збиток від основної діяльності.

Рентабельність активів та капіталу також знаходилася на дуже низькому рівні через невелику величину чистого прибутку. А рентабельність власного капіталу у 2018 році була великою, але до 2021 року знизилася, що переважно сталося через збільшення власного капіталу.

Тепер зробимо аналіз основних коефіцієнтів підприємства. ліквідності Отримані після розрахунку дані відображені у таблиці 10:

Таблиця 10 - Оцінка ліквідності ТОВ "Упаковка"

Показник	Нормативне значення	2013	2014	2015	2016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (ДС+КФВ)/КО	Від 0,1 до 0,5	0,004	0,007	0,030	0,054
Коефіцієнт швидкої ліквідності (ДС+КФВ+КДЗ)/ КО	Від 0,8 до 1	0,004	0,007	0,030	0,377
Коефіцієнт поточної ліквідності (ОА/КО)	Від 1,5 до 2	0,961	0,798	0,690	0,752

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину короткострокових зобов'язань підприємство здатне покрити за допомогою своїх коштів. Як видно з таблиці значення коефіцієнта протягом усього періоду, що розглядається, було нижчим за нормативне значення, що говорить про нестачу найбільш ліквідних активів підприємства для покриття її короткострокових зобов'язань у поточному періоді.

Іншим важливим показником є коефіцієнт швидкої ліквідності. До складу використовуваних для його розрахунку оборотних коштів включаються лише високо – та середньоліквідні поточні активи. У жодному році показник не відповідає нормативу. Для підвищення рівня термінової ліквідності організаціям слід вживати заходів, спрямованих на зростання власних оборотних коштів та залучення довгострокових кредитів та позик.

Узагальненим показником оцінки ліквідності організації є коефіцієнт поточної ліквідності. Його значення перебуває нижче нормативного, що свідчить про виникнення ризику нездатності стабільно оплачувати свої рахунки. Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує платоспроможність підприємства не лише на даний момент, а й у разі надзвичайних обставин.

Наступним етапом є аналіз ділової активності підприємства. Ділова активність має тісний взаємозв'язок з іншими найважливішими характеристиками підприємства. Насамперед, йдеться про вплив ділової активності на фінансову стійкість та кредитоспроможність. Висока ділова активність суб'єкта господарювання мотивує потенційних інвесторів до здійснення операцій з активами цієї компанії, вкладення коштів.

Ділова активність може бути оцінена за допомогою низки показників, наведених у таблиці 11:

Таблиця 11 - Оцінка ділової активності ТОВ "Упаковка"

Показник	2018	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Оборотність запасів , днями ($CC/9(Z_n+Z_k)/2$)	65,55	73,45	72,97	75,16
Оборотність дебіторської заборгованості, днями ($Виручка/(ДЗ_n+ДЗ_k)/2$)	99,16	53,14	47,50	65,79
Оборотність кредиторської заборгованості, днями	99,33	111,67	147,09	152,07
Операційний цикл, днями	164,71	126,59	120,47	140,95

Фінансовий цикл, днями	65,03	13,97	- 28,05	- 11,93

Як очевидно з таблиці 11, спостерігається негативна тенденція щодо політики управління запасами – спостерігається уповільнення їх оборотності протягом усього аналізованого періоду. Так, період обороту запасів у 2019 році перевищив показник 2018 року на 9,61 днів, що негативно відбивається на фінансовому стані підприємства.

До 2019 року період оборотності дебіторської заборгованості знизився до 47,5 днів, але у 2020 році його значення збільшилося до 65,79 днів, що пов'язано із зменшенням виручки цього року.

Період обороту кредиторської заборгованості на протягом всього періоду, що розглядається, перевищував період обороту дебіторської заборгованості, причому різниця до 2020 року була найбільшою. Така тенденція свідчить про збільшення часу використання нашим підприємством «чужих грошей».

Наразі розглянемо основні показники фінансової стійкості. Дані представлені у таблиці 12.

Показник	Нормативне значення	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт автономії СС/СБ, частка СС у загальній сумі коштів, вклад. У майно	Від 0,5 до 0,7	0,016	0,020	0,023	0,068
Коефіцієнт концентрації ЗК ЗК/СБ, частка боргу у сумі капіталу, сформ. За рахунок позикових коштів	Менше 0,7	0,984	0,980	0,977	0,932
ЧОК ОА-КО	Ні	- 21 500	- 150 253	- 301 423	- 377 955

Таблиця 12 - Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Упаковка»

Як видно з таблиці 12, підприємство залишилося фінансово нестійким через високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та низьку частку власних коштів у складі майна підприємства.

Негативне значення чистого оборотного капіталу показує, яку величину оборотні активи профінансовані короткостроковими позиковими коштами. З кожним роком ВОА фінансуються короткостроковими кредитами на дедалі більшу суму. Причиною цього сприяло скорочення довгострокових зобов'язань протягом усього періоду, що розглядається.

Таким чином, дослідивши порогові значення індикаторів рівня економічної безпеки по нашій галузі та провівши аналіз та оцінку рівня на підставі цих показників, можна скласти порівняльну таблицю 13.

Таблиця 13 - Порівняльна таблиця галузевих індикаторів та підприємства ТОВ «Упаковка»

Показники	Складові елементи показників, %	Порогові значення індикаторів ЄБП	Значення показників ТОВ "КУ", 2017р.
Фінансово-економічні	- Абсолютна ліквідність	0,25-0,3	0,054
	- Ліквідність швидка	0,8-1	0,377
	- потокова ліквідність	1,5-2	0,752
	- Оборотність запасів, -		75,16; 65,79; 152,07

Показники	Складові елементи показників, %	Порогові значення індикаторів ЄБП	Значення показників ТОВ "КУ", 2017р.
Фінансово-економічні	- рентабельність продукції	13%	- 7,32%
	- рентабельність продажів	15%	- 7,18%
	- рентабельність СК	15%	8,53%
	- рентабельність активів	6%	0,58%
	ДЗ, КЗ (в днях)		
	- Коефіцієнт автономії	0,5-0,7	0,068
	- Коефіцієнт позикового капіталу	<0,7	0,932

3.2 Механізм виведення активів як метод підвищення економічної безпеки підприємства

З попереднього аналізу фінансових коефіцієнтів та структури балансу ТОВ «Упаковка» було виявлено ряд проблем: нездатність погасити свої поточні зобов'язання наявними коштами, ризик виникнення неплатоспроможності, а також сильну залежність від зовнішніх джерел фінансування та нестачу власних коштів. Все перелічене вище вказує на проблеми з фінансовою стійкістю підприємства та перешкоджає успішному функціонуванню та розвитку організації. У зв'язку з цим особливо гостро постає питання щодо підвищення економічної безпеки ТОВ «Упаковка» та застосування термінових заходів щодо його оздоровлення.

Для того щоб зрозуміти, які заходи нам впроваджувати щодо підвищення рівня економічної безпеки, потрібно визначити за допомогою моделей оцінки ймовірності банкрутства через скільки настане цей стан. яка ймовірність.

Використовуємо деякі з них:

1. модель Альтмана;

2. Модель Сайфуліна та Кадікова

Для достовірності розрахунку необхідно провести оцінку ймовірності банкрутства, використовуючи ці моделі, після чого порівняти отримані результати.

Почати варто з найвідомішої моделі, що заслужила світове визнання та популярність – Моделі Z-рахунку Альтмана. Розглянуто буде модифіковано версію моделі, т.к. ТОВ «Упаковка» не має у своєму розпорядженні акцій, що котируються на біржі. Метод розрахунку відображено у формулі (1).

$$Z=0.71K1+0.84K2+3.107K3+0.42K4+0.995K5 \quad (1)$$

До1- частка чистого оборотного капіталу в активах;

До2- відносини накопиченого прибутку до активів;

До3- рентабельність активів;

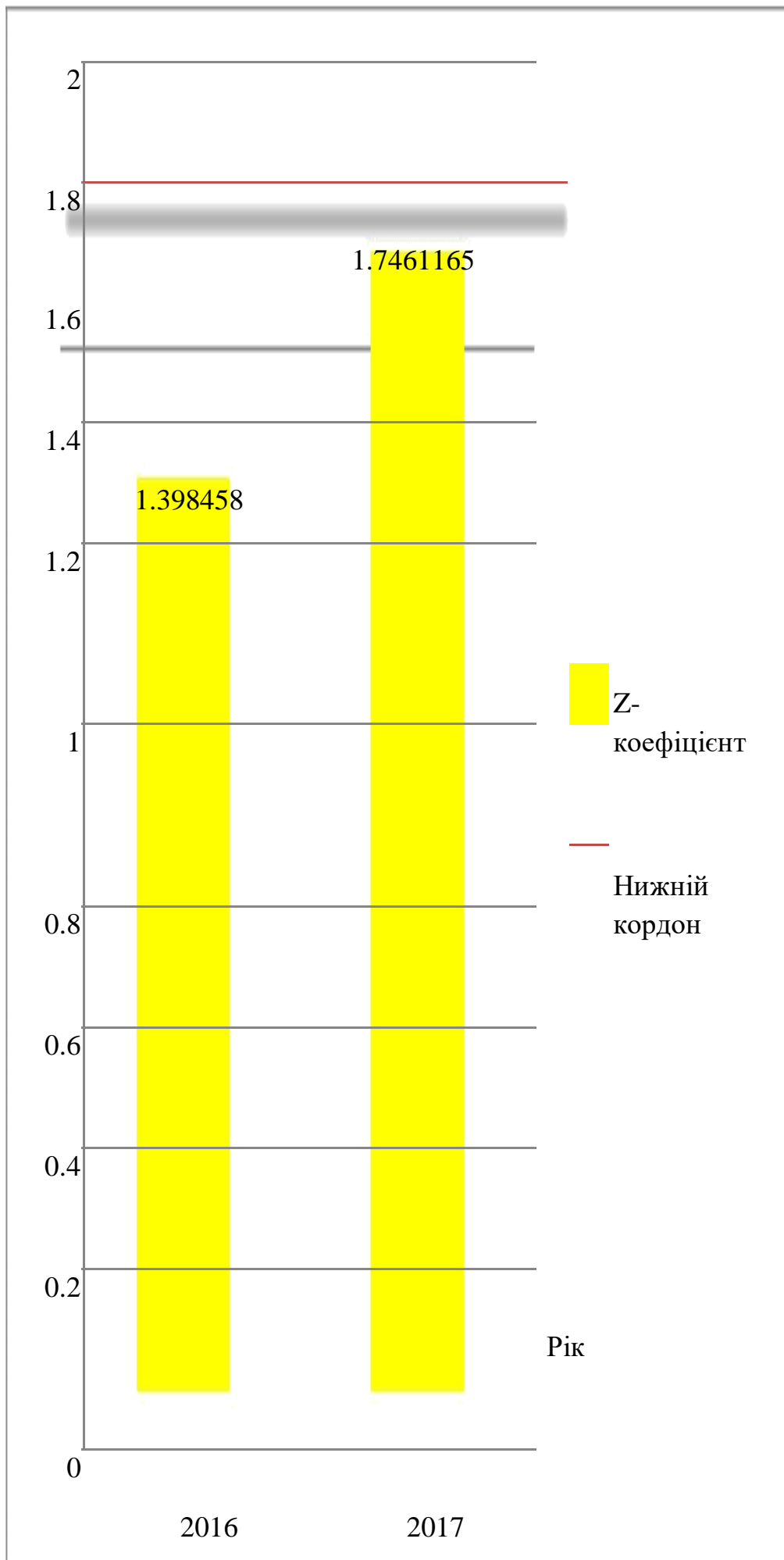
До4- балансова вартість власного капіталу/позиковий капітал; До5- оборотність активів.

При $Z < 1,8$ ймовірність банкрутства дуже висока, при Z від 1,9 до 2,7 ймовірність банкрутства середня, при Z від 2,8 до 2,9 ймовірність банкрутства невелика, при $Z > 3$ ймовірність банкрутства мізерно мала. Розрахунок слід проводити на початок і на кінець останнього звітного періоду для порівняння зміни Z-коефіцієнта в динаміці. Дані представлені у таблиці 14.

Коеф-т	Множник	31.12.2016		31.12.2017	
		Значення	твор (гр.3*гр.2)	Значення	твор (гр.5*гр.2)
1	2	3	4	5	6
К1	0,717	- 0,252706	- 0,181190	- 0,360948	- 0,258799
К2	0,847	0,015774	0,013360	0,029246	0,024771
К3	3,107	0,004849	0,015066	0,005836	0,018132
К4	0,420	0,024789	0,010411	0,153233	0,064358
К5	0,995	1,548553	1,540810	1,907190	1,897654
Z- рахунок	-	-	1,398458	-	1,746116

Таблиця 14 – Z-рахунок Альтмана

Динаміка зміни коефіцієнта початку і край періоду представлена
малюнку 13.

Малюнок 13 -Z-коефіцієнт Моделі Альтмана в динаміці

Порогове значення коефіцієнта цієї моделі становить 1,8. Як видно з малюнку 13, як на кінець 2017, так і на кінець 2016 року, значення Z-коефіцієнта Альтмана нижче за пороговий, це означає, що існує дуже висока ймовірність банкрутства підприємства в межах 2-3 років. Однак, до кінця 2017 року коефіцієнт був дуже близьким до граничного значення, що свідчить про покращення фінансового стану підприємства до кінця року. Модель була розроблена зарубіжними авторами виходячи з спостережень, зроблених у їх національних економіках..

$$R=2K_1+0.1K_2+0.08K_3+0.45K_4+K_5, \quad (2)$$

де До1- Коефіцієнт забезпеченості власними коштами;

До2- коефіцієнт поточної ліквідності;

До3-Коефіцієнт оборотності активів;

До4- комерційна маржа (рентабельність реалізації продукції);

До5- рентабельність власного капіталу.

Якщо рейтингове число дорівнюватиме одиниці, то організація має задовільний стан економіки. Якщо рейтингове число підприємства менше одиниці, то фінансовий стан є незадовільним.

Таблиця 15 – Рейтингова модель визначення ймовірності банкрутства

Коефіцієнт	Множник	31.12.2016		31.12.2017	
		Значення	твор (гр.3*гр.2)	Значення	твор (гр.5*гр.2)
1	2	3	4	5	6
До1	2	0	0	0	0
До2	0,1	0,69	0,069	0,752	0,075
До3	0,08	1,549	0,124	1,552	0,124
До4	0,45	0,042	0,019	- 0,072	- 0,032
До5	1	0,215	0,215	0,085	0,085
R	-	-	0,427	-	0,252

Динаміка зміни показника R представлена на малюнку 15.

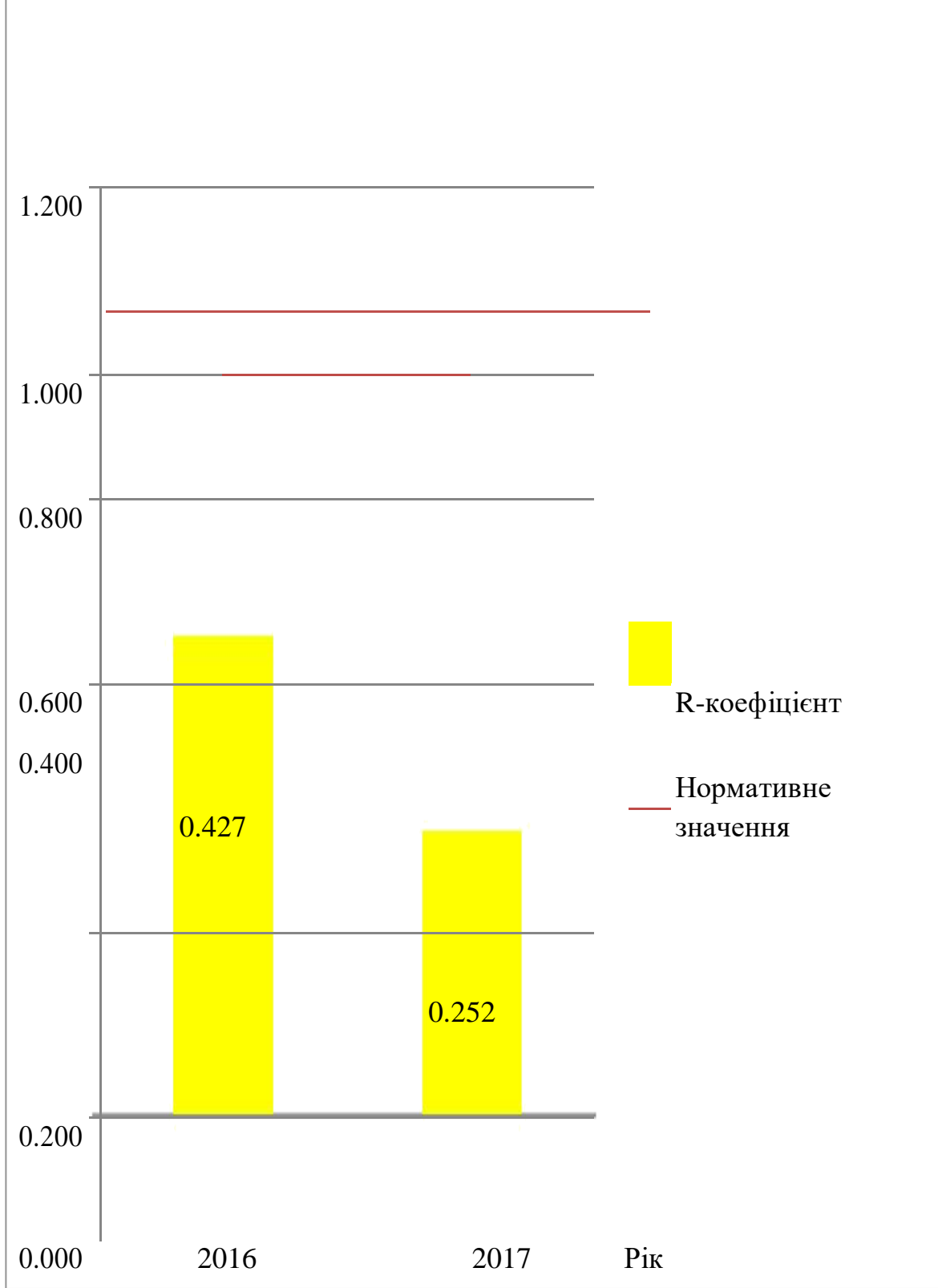

Рисунок 15 – Динаміка зміни R-коefficient

Як показує дана модель, за 2017 рік діяльність підприємства не була такою ефективною. Значення R-коефіцієнта набагато нижче за норматив, що говорить про серйозний ризик банкрутства. Таке низьке значення коефіцієнта може бути пов'язане з відсутністю підприємства власних оборотних коштів. А ця зміна пов'язана зі зниженням рентабельності реалізації продукції (оскільки у 2017 році у підприємства був збиток від основної діяльності).

Тепер узагально отримані результати. Для цього необхідно скласти порівняльну таблицю 16:

Таблиця 16 – Порівняння отриманих результатів

Назва моделі	Отримані результати				
	Значення коефіцієнта		Нормативний показник	Ймовірність банкрутства	Термін настання події
	2016	2017			
Модель Альтмана	1,3984	1,7461	$\geq 1,80$ 0	Висока	2-3 роки
Модель Р.С.Сайфулліна	0,427	0,252	$\geq 1,00$ 0	Висока	1-2 роки

Таким чином, аналіз ймовірності банкрутства різними методиками та з різних боків показавши, що ТОВ «Упаковка» має високу ймовірність настання банкрутства у рядків близько 2 років, хоча порівняно з попереднім роком ситуація покращала. Цей факт свідчить про необхідність негайного проведення заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства ТОВ «Упаковка». Тому як один з таких заходів розглянемо виведення активів зі складу підприємства з передбанкрутним станом.

1.3 Оцінка ефективності виведення активів підприємства ТОВ «Упаковка»

Для оцінки ефективності кожного з механізмів, а також вибору оптимального для ТОВ «Упаковка» потрібно оцінити їхню витратність, а також вплив на фінансовий стан реорганізованої компанії.

Причиною виведення активів у цьому випадку є заходи щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства. Як показавши аналіз ймовірності банкрутства, наше підприємство ТОВ «Упаковка» має високі шанси не отримувати прибутку протягом наступних 2 років. За допомогою висновку власники прагнуть зберегти цінні для бізнесу активи, передав їх у власність новоствореній юридичній особі. Надалі планується поступовий переклад бізнесу на цю юридичну особу.

Розглянемо такі заходи щодо виведення активів та оцінимо їх економічні аспекти з позицій власників бізнесу:

1) Продаж активів (обладнання) за:

а. Балансової вартості

б. Ринкової вартості

2) Передача обладнання як вкладу до статутного капіталу нового ЮО;

3) Реорганізація у вигляді виділення

Як видно, у кожному випадку буде створено нову юридичну особу у формі ТОВ, до якої і перейде частина активів.

Основним видом діяльності нового ЮЛ буде виробництво гофрокартону. Таким чином, нове підприємство буде «наступником бізнесу» для реорганізованого ТОВ «Упаковка».

Для розрахунків було прийнято, що передачі підлягає така частина обладнання, яка дозволить обом організаціям здійснювати свою діяльність та забезпечити самофінансування операційної діяльності з виробництва гофрокартону. Новій юридичній особі передається близько 50% виробничих потужностей ТОВ «Упаковка». Для поступового переведення бізнесу на нову ПЛ передбачено передачу частини клієнтської бази ТОВ «Упаковка».

Устаткування, призначене для виведення, подане в Таблиці 17.

№	Устаткування	Залишкова вартість, грн.	Термін служби, років
1	Гофроагрегат Fosber призначений для виробництва 2-х, 3-х, 5-ти кульового гофрокартону	56 182 900	25
2	Високопродуктивна автоматична лінія для виробництва гофрокоробів середнього та великого розміру	25 865 400	25
3	Високопродуктивна автоматична лінія для виробництва 4-х клапанних коробів середнього та малого розміру зі складною висічкою, з нанесенням триколірного друку	18 662 150	20
4	Автоматична лінія зі збирання ґрат призначена для збирання ґрат з гофрокартону для індустрії напоїв.	7 563 200	15
Разом:		108 273 650	-

Виходячи з того, що метою виведення активів є підвищення рівня ЄБП, очевидно, що власники ТОВ «Упаковка» будуть неформальними власниками нової ЮЛ, на яку протягом наступних 2 років планується перевести весь обсяг виробництва.

У зв'язку з цим оцінку шкідливого способу виведення активів необхідно проводити для всієї сукупності підприємств - ТОВ «Упаковка» та новоствореного ЮЛ.

Розрахунок даних щодо виручки у ТОВ «Упаковка» та нового ТОВ здійснювався виходячи з виручки підприємства, що реорганізується, за 2017 рік. Дані про постійні витрати були взяті у ТОВ «Упаковка». Розрахунки змін у постійних витратах здійснювалися виходячи з даних щодо постійних витрат підприємства. Також при обчисленні використовувалися частини обладнання та персоналу, які становили приблизно 50% та 30% відповідно.

Оцінимо грошові потоки, що відрізняють ці механізми виведення активів через чистий грошовий потік з погляду власників бізнесу.

3.3.1.

а. Продаж активів за балансовою вартістю

Механізм першого варіанту виведення активів (пункт а) полягає в тому, що сторони (ТОВ «Упаковка» - продавець, а нова юридична особа – покупець) укладають договір купівлі-продажу обладнання за ціною, що дорівнює його залишковій вартості.

Продавець (ТОВ «Упаковка») встановлює ціну, що дорівнює залишковій вартості та нарахованого на неї ПДВ. В результаті витратами продавця буде

списано залишкову вартість активів та платежі з податку на додану вартість. А
доходом буде отримано суму

від покупця, що дорівнює сумі залишкової вартості та платежів з ПДВ. Отже, прибутку ТОВ «Упаковка» за цієї угоди не отримує, і заборгованості з податку на прибуток в організації не виникає.

З з погляду потреби в коштах нового ТОВ, необхідні будуть організаційні витрати – купівля друку (500 грн. і від), нотаріальне засвідчення підписів – 800 грн., сплата мита за реєстрацію нової юридичної особи у вигляді 4 000 грн. Загалом ці витрати становитимуть близько 6000 грн. Крім того, необхідні кошти для грошового внеску до КК у розмірі 10 000 грн. Для фінансування купівлі обладнання у нового ТОВ з'явиться потреба у коштах, які можуть бути надані одним із засновників як безвідсоткова позика, а фактично є коштами засновників ТОВ Упаковка.

Розрахунки грошових потоків від операції представлені у таблиці 18.

Таблиця 18 - Розрахунки з продажу обладнання за його залишковою вартістю, грн.

ТОВ Упаковка		Нове ТОВ	
Елемент грошового потоку	грн.	Елемент грошового потоку	грн.
Надходження коштів від реалізації активів із ПДВ	127 762 907	Внесення $\frac{К}{К}$ на розрахунковий рахунок	10 000
Сплата ПДВ до бюджету	19 489 257	Організаційні витрати	6000

Податок на прибуток від реалізації ОС	0	Покупка обладнання	127 762 907
		Відшкодування ПДВ (Зниження ПДВ до сплати до бюджету)	19 489 257
Разом ЧДП для власників бізнесу		- (16 000)	

Основним недоліком цього варіанта є суттєвий ризик податкової перевірки. Оскільки вартість обладнання було встановлено на рівні його залишкової вартості, підприємство занизило податкову базу з податку на прибуток, і в результаті не понесло обов'язки щодо його сплати. Ці ситуації часто призводять до того, що у податкових органів виникають питання, що призводить до податкових перевірок.

На створення нового ЮЛ витрачається, як правило, близько 5 робочих днів.

3.3.1.

б Продаж обладнання за ринковою вартістю з використанням послуг незалежного оцінювача

Перед тим як здійснювати угоду необхідно провести переоцінку основних засобів, що підлягають продажу, оскільки сторонами передбачено продаж активів за ринковою ціною. Така процедура передбачає оплату послуг незалежного оцінювача.

Дані про середні тарифи компаній з оцінки представлені у таблиці 19.

Таблиця 19

Вид обладнання	Середня ціна
Серійне технологічне обладнання, станки вітчизняного виробництва	1-10 одиниць 700 гривень
	11-100 одиниць 1000 гривень
	100 і більше одиниць 900 гривень
Серійне технологічне обладнання, станки імпортного виробництва	1-10 одиниць 1000 гривень
	11-100 одиниць 1200 гривень
	100 і більше одиниць 1000 гривень
Технологічна лінія	Вітчизняного виробництва – 7 000 гривень
	Імпортного виробництва – 12 000 гривень

Об'єктами угоди є станок та три автоматичні технологічні лінії імпортного виробництва. Отже, витрати на оцінку становитимуть приблизно 37 000 гривень.

Таблиця 20 - Підсумкова вартість продажу активів,
грн.

№	Устаткування	Ринкова вартість, грн.	ПДВ, грн.	Разом вартість, грн.
1	Гофроагрегат Fosber призначень для виробництва 2-х, 3-х, 5-ти кульового гофрокартону	108 681 021	19 562 584	12 243 605
2	Високопродуктивна автоматична лінія для виробництва гофрокоробів середнього та великого розміру	54 243 102	9 763 758	64 006 860
3	Високопродуктивна автоматична лінія для виробництва 4-х клапанних коробів середнього та малого розміру зі складною висічкою, з нанесенням триколірного друку	31 934 404	5 748 193	37 682 597
4	Автоматична лінія зі збирання ґрат призначена для збирання ґрат з гофрокартону для	14 568 711	2 622 368	17 191 079

	індустрії напоїв.			
Разом:		209 427 238	37 696 903	247 124 141

Тепер оцінимо витрати з податку на прибуток за цим варіантом виведення активів. Дані представлені у таблиці 21.

Таблиця 21 - Розрахунок податку на прибуток від угоди купівлі-продаж активів за ринковою ціною

№ ст	Стаття доходів/витрат	сума, грн.
1	Реалізація активів за договором купівлі-продажу	247 124 141
2	ПДВ, що підлягає сплаті (0,18/1,18*ст. 1)	37 696 903
3	Залишкова вартість обладнання	108 273 650
4	Витрати з оцінки майна витратами визнаються будь-які витрати за умови, що вони здійснені для здійснення діяльності, направленої на отримання доходу)	37 000

5	Прибуток від продажу активів (ст. 1 – ст. 2 – ст.3 – ст. 4)	101 116 588
6	Налог на прибуток (ст. 5 * 20%)	20 223 318

Розрахунок грошових потоків від операції подань у таблиці 22.

Таблиця 22 - Розрахунок грошових потоків від угоди купівлі-продаж активів
за ринковою ціною

ТОВ Упаковка		Нове ТОВ	
Елемент грошового потоку	грн.	Елемент грошового потоку	грн.
Надходження коштів від реалізації активів із ПДВ	247 124 141	Внесення КК на розрахунковий рахунок	10 000
Сплата ПДВ у бюджет	37 696 903	Організаційні витрати	6000
Оплата послуг з оцінки майна	37 000	Покупка обладнання	247 124 141
Налог на прибуток від реалізації ОС	20 223 318	Відшкодування ПДВ (зниження ПДВ до сплаті до бюджету)	37 696 903
Разом ЧДП для власників бізнесу		- (20 276 318)	

Особливості даного механізму виведення активів полягають у тому, що:

- 1) Договір купівлі-продаж обладнання між юридичними особами не підлягає нотаріальному посвідченню (якщо цього не забажають сторони), отже, статті нотаріальних витрат нічого очікувати;
- 2) Догоду краще здійснювати за ринковою ціною активів, оскільки якщо продавати дані активи за їхньою залишковою вартістю, продавець не несе плати з податку на прибуток. Ця ситуація може викликати питання у податкових органів, а отже, збільшується ризик податкової перевірки;
- 3) Щоб оцінити ринкову вартість активів, можна скористатися послугами спеціаліста (додаткова стаття витрат), але підприємство також має право самостійно проводити переоцінку шляхом індексації.
- 4) У цій ситуації ТОВ «Упаковка» (продавець) повинен буде сплачувати такі податки, як ПДВ та податок на прибуток організацій;
- 5) Також основним мінусом цього механізму є те, що якщо знову створена юридична особа працюватиме за спрощеною системою.
- 6) Рядки проведення та вчинення правочину встановлюються сторонами. Угода вважається завершеною після оплати покупцем та переходом до нього права власності на активи. Термін створення нового ЮЛ аналогічний до операції виведення за залишковою вартістю.
- 7) Рядки проведення та вчинення правочину встановлюються сторонами. Угода вважається завершеною після оплати покупцем та переходом до нього права власності на активи. Термін створення нового ЮЛ аналогічний до операції виведення за залишковою вартістю.

8) Рядки проведення та вчинення правочину встановлюються сторонами.

Угода вважається завершеною після оплати покупцем та переходом до нього права власності на активи. Термін створення нового ЮЛ аналогічний до операції виведення за залишковою вартістю.

3.3.2 Внесок активів до статутного капіталу нової юридичної особи Головною складовою статтею витрат у цьому випадку будуть витрати на оцінку майна.

За даними з таблиці 21, як і під час укладання договору купівлі-продажу обладнання (метод 3.3.1.b), витрати на оцінку майна можуть становити приблизно 37 000 гривень.

Суспільство списує з балансу майно за залишковою вартістю та передає майно до статутного капіталу нової юридичної особи за ринковою ціною.

Сума ПДВ із залишкової вартості передається новій юридичній особі, а її сума відноситься до збільшення первісної вартості основних засобів у нової юридичної особи. Прийняти ПДВ до відрахування можна тільки після того, як учасник ТОВ «Упаковка», який передавши активи як вклад у статутний капітал, як платник податків поновить ПДВ у своєму обліку, задекларує цей факт і здійснити розрахунки з бюджетом. Тобто відновлення ПДВ, оплата якого зроблено до бюджету, буде відпливом коштів, але не буде витратою через те, що частка у статутному капіталі нового ЮЛ утримуватиме цей ПДВ.

Якщо ж засновник не виділив ПДВ окремою сумою в супровідних документах, то виходить, що сторона, що приймає, втрачає право на відрахування цього податку.

ПДВ, що підлягає відновленню, можна знайти за такою формулою:

$$\text{ПДВ}_{\text{віднов}} = \text{Вартість ОС}_{\text{ост}} \cdot 18\%$$

де $\text{ПДВ}_{\text{віднов}}$ - ПДВ, що підлягає відновленню;

Вартість $\text{ОС}_{\text{ост}}$ - надлишкова вартість основних засобів.

У бухобліку вибуття основного кошту, внесеного як вклад у статутний капітал, відображають за залишковою вартістю.

Якщо залишкова вартість переданого основного кошту відрізняється від оцінки, погодженої основоположниками, різниця враховується у складі інших доходів чи витрат.

На розрахунок податку на прибуток передача основного кошту не впливає.

Тепер потрібно відобразити грошові потоки за цим варіантом виведення активів.

Данні представлені у таблиці 23.

Таблиця 23 - Розрахунок грошових потоків від внеску майна до статутного капіталу

ТОВ Упаковка		Нове ТОВ	
Елемент грошового потоку	грн.	Елемент грошового потоку	грн.
Оплата послуг з оцінки майна	37 000	Організаційні витрати	6000

Відновлення ПДВ сплачено до бюджету	19 489 257	ПДВ з ОС прийнято до відрахування (зниження платежів у бюджет)	19 489 257
Разом ЧДП для власників бізнесу		- (43 000)	

Особливостями даного механізму є:

1. Найбільшу частку витрат займає оцінка майна;
2. Сплата ПДВ до бюджету не буде видатком, а лише відпливом коштів. Це виконуватиметься за умови правильного декларування та виділення ПДВ окремою строчкою засновником;
3. У цьому механізмі нічого очікувати витрат із внесення коштів у КК на розрахунковий рахунок у вигляді 10 000 гривень, оскільки в статутний капітал передається майно ТОВ «Упаковка»;
4. Терміни проведення угоди становлять приблизно 5 днів, оскільки витрати часу припадають на створення нового ТОВ;
5. Також є податковий ризик, який полягає в тому, що якщо ПДВ не буде задекларовано, то для власників він стане витратою, оскільки його неможливо буде відобразити у вартості майна, що вноситься до КК, через брак потрібних документів. Тому важливо правильно документально оформити цю угоду.

3.3.3 Реорганізація у вигляді виділення

При виділенні нової юридичної особи його засновником стане ТОВ «Упаковка».

Тепер розглянемо які витрати можуть бути при даному варіанті виведення активів.

До витрат на документальне оформлення з боку ТОВ «Упаковка» можна віднести державну миту за реєстрацію змін, що вносяться до установчих документів ЮЛ. Також при реорганізації у формі виділення у ТОВ «Упаковка» змінюватимуться розміри часток в статутному капіталі, а також склад учасників, а отже, з'являтимуться зміни в установчих документах організації. До складу цієї суми входять:

1. Підготовка повного пакета документів (3500 гривень);
2. Подання та отримання документів у ФНП;
3. витрати на оплату державного мита (800 гривень);
4. Оплата послуг нотаріуса (вартість послуг може змінюватися в залежності від форми документа тощо)

Такі статті витрат, пов'язані з підготовкою та передачею майна (демонтаж обладнання, перевезення та монтаж), вже враховані у складі витрат у таблиці 21, оскільки дані витрати присутні за будь-якого варіанту виведення активів.

Найважливішим етапом є складання розподільчого балансу. Оскільки основним видом діяльності нової юридичної особи є виробництво гофрокартону, то йому в власність передається частина обладнання, зазначеного в таблиці 17.

Складання роздільного балансу можна здійснити двома способами: 1.

Внести майно (або його частину) до статутного капіталу нового ТОВ привиділення;

2. Розділити статутний капітал ТОВ «Упаковка» у разі виділення. У першому способі статутний капітал нового ТОВ формується рахунок вноситься до нього майна (чи за рахунок його частини). Формально ТОВ "Упаковка" стає засновником нового ТОВ. У новому балансі підприємства, що реорганізується, з'являється рядок «Довгострокові фінансові вкладення», що чисельно дорівнює частці, що вноситься на рахунок вкладу до КК нового ТОВ. Статутний капітал буде сформовано із вартості обладнання, розмір якого можна визначити в такий спосіб, щоб забезпечити оптимальну ліквідність та фінансову стійкість підприємства.

У іншому способі частина фізичних осіб, які є засновником ТОВ Упаковка, переходять до засновників до нового ТОВ. Отже, в новому балансі суспільства, що реорганізується, виділена частка не відображається і не збільшує його активи, оскільки саме ТОВ «Упаковка» не буде засновником нового ТОВ в даному випадку.

В обох випадках до нового ЮЛ у власність переходити також частина запасів реалізації діяльності з виробництва. Також йому в власність переходитиме дебіторська заборгованість тієї частини клієнтів, які тепер будуть обслуговуватися новим підприємством. Фінансові вкладення та кошти та їх еквіваленти розподіляються пропорційно до обладнання для забезпечення ліквідності обох юридичних осіб.

Кредиторську заборгованість також розподіляють пропорційно до величини активів, крім податків та зборів.

Далі в кожному з випадків прораховується величина чистих активів, що дорівнює різниці між активом балансу та зобов'язаннями, та власного капіталу. Якщо розмір чистих активів підприємства більший, ніж власний капітал у розділовому балансі, то отриману різницю коригується стаття «Нерозподілена прибуток(непокритий збиток)» у його збільшення. Якщо величина чистих активів менша за величину власного капіталу в розділовому балансі, то негативна різниця зменшує нерозподілений прибуток (збільшує непокритий збиток). Таблиці за двома способами поділу балансу представлені у додатку Б та додатку В.

Найбільш вигідним варіантом за розрахунками виявився перший спосіб (внесок майна до статутного капіталу нового ТОВ при виділенні), оскільки в даному способі за допомогою визначення частки, що вноситься до статутного капіталу, можна регулювати показники ліквідності та фінансової стійкості. Під час розрахунку частка була обрана таким чином, щоб забезпечити поточну ліквідність обох підприємств на оптимальному рівні, а також фінансову стійкість (розрахунок коефіцієнта автономії).

Розділовий баланс – це документ, за яким при поділі юридичної особи його права та обов'язки переходять до нових осіб. При виділенні (реорганізації) зі складу юридичної особи однієї чи кількох осіб до кожного з них переходять права та обов'язки реорганізованого.

Роздільний баланс подань у таблиці 24.

Таблиця 24 - Роздільний баланс ТОВ "Упаковка" (1 метод).

Найменування показника	Активи ТОВ "Упаковка" на дату складання роздільного балансу	Активи, що переходять після завершення реорганізації у формі виділення	
		ТОВ "Упаковка"	Нова ЮЛ
АКТИВ			
I. ПОЗАОБІТНІ АКТИВИ			
Основні засоби	214 547	106 274	108 274
ДФВ	0	50 000	0
Відстрочені податкові активи	6 900	6 900	0
Разом у розділі I	221 447	163 174	108 274
II. ОБЕРТНІ АКТИВИ			
Запаси	303 131	150 153	152 978
ПДВ	11 544	5 718	5 826
Дебіторська заборгованість	270 784	151 639	119 145
Фінансові вкладення (за винятком грошових еквівалентів)	42 952	25 771	17 181

Кошти та грошові еквіваленти	2 354	1 412	942
Інші оборотні активи	76	76	0
Разом у розділі II	630 841	329 051	290 246
БАЛАНС	852 288	492 225	398 519
ПАСИВ			
III. КАПІТАЛ І РЕЗЕРВИ			
Статутний капітал	250 010	250 010	50 000
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	- 136 772	- 137 784	- 10 532
Разом за розділом III	113 238	112 226	39 468
V. Короткострокові ОБОВ'ЯЗКИ			
Позикові кошти	158 057	92 210	65 847
Кредиторська заборгованість	580 993	287 789	293 204
Разом у розділі V	739 050	379 999	359 051
БАЛАНС	852 288	492 225	398 519

У в цьому випадку чим більшу суму ТОВ «Упаковка» від вартості майна вносити до статутного капіталу, тим більше значення строку

довгострокових фінансових вкладень стає на підприємстві. Отже, що більше числове вираз цього рядка, то більше вписувалося активу (валюти балансу) стає у ТОВ «Упаковка».

Припустимо, що ТОВ «Упаковка» вирішило відобразити частку в КК нового ТОВ у розмірі 50 000 000 гривень. Тоді при розрахунку коефіцієнтів поточної ліквідності значення у ТОВ «Упаковка» та нового ТОВ дорівнюють 0,87 та 0,81 відповідно. Дані значення є нижчими за нормативне, проте порівняно з коефіцієнтом реорганізованого підприємства (пп. 2.1) їх значення залишилися приблизно на тому ж рівні.

При розрахунку коефіцієнтів автономії у ТОВ «Упаковка» та нового ТОВ вийшло значення 0,22 та 0,1 відповідно. До реорганізації значення цього коефіцієнта становило 0,13. Виходить, що з виділення суспільства вдалося підвищити фінансову стійкість вихідного підприємства, цим і рівень економічної безпеки підприємства. Тому в майбутньому рекомендується збільшувати фінансову стійкість новоствореного підприємства, щоб не допустити погіршення фінансового стану.

Тепер, як і в попередніх випадках виведення активів, необхідно відобразити грошові потоки від цієї угоди в таблиці 25.

Таблиця 25 - Розрахунок грошових потоків при реорганізації у формі виділення

ТОВ Упаковка		Нове ТОВ	
Елемент грошового потоку	грн.	Елемент грошового потоку	грн.

Витрати на внесення змін до ЄДРЮЛ (включаючи оплату державного мита)	6 900	Організаційні витрати	6000
Разом ЧДП для власників бізнесу			- (12 900)

Для цього варіанта виведення активів основними ризиками можна назвати такі:

1. Податкові ризики. У деяких випадках реорганізація у формі виділення може викликати питання у податкових органів, що може спричинити податкову перевірку. Зазначений ризик характерний для реорганізованого суспільства. виїзна податкова перевірка у зв'язку з реорганізацією може проводитися незалежно від часу проведення та предмета попередньої виїзної перевірки. Тому до прийняття рішення щодо реорганізації доцільно оцінити ризики виникнення претензій з боку податкового органу.

2. Юридичні ризики. Тут юридичні ризики розуміються як ризики, пов'язані з порушенням певних зобов'язань (цивільно-правових, адміністративних, податкових тощо). Ця група ризиків є дуже узагальненою. Наприклад, при оформленні власності на деякі види майна можуть виникнути юридичні ризики, пов'язані з недійсністю правочинів (неправильно складено документацію, порушення законодавства тощо). Спекулятивні ризики (іноді ще називають динамічними чи комерційними) характеризуються тим, що можуть нести в собі як втрати, так і додатковий прибуток для підприємця щодо очікуваного результату.

3. Репутаційні ризики. При реорганізації трапляються такі випадки, коли частина контрагентів переходять до конкурентів, оскільки існує упереджена думка, що реорганізація проводитиметься тоді, коли компанія має фінансові проблеми..

Це ризик виникнення у кредитної організації збитків внаслідок несприятливого сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, акціонерами (учасниками), діловими партнерами, регулюючими органами.

Тепер потрібно порівняти всі розглянуті методи виведення активів за ключовими параметрами. Порівняльна характеристика представлена в таблиці

26.

Таблиця 26 – Порівняння розглянутих варіантів виведення активів за ключовими параметрами

Параметр порівняння	Договор купівлі-продаж	Внесок до статутного капітал	Реорганізація у формі виділення
Оцінка вартості переданого майна	а) За залишковою вартості б) За незалежною оцінки.	Тільки по незалежної оцінки.	За рішенням засновників оцінка майна виробляється по залишкової вартості
Відповідальність за боргами ТОВ «Упаковка»	Нове юридичне особа не відповідає за боргами ТОВ «Упаковка».	Нове юридичне особа може відповідати за боргами ТОВ «Упаковка»	Нове ЮЛ несе відповідальність за боргами ТОВ «Упаковка» випадку, якщо суспільство, що реорганізується є засновником нового.
склад засновників нового ЮЛ	Немає зміни складу засновників в ТОВ Упаковка	ТОВ «Упаковка» стає засновником нового	ТОВ «Упаковка» є засновником нового ТОВ

Налоги	ПДВ, податок на прибуток	Налоги на прибуток ні, відбивається постійно податкове зобов'язання	-
Витрати	(16 000 грн.) - при продаж по балансовий вартості	(43 000 грн.)	(12 900 грн.)
	(20276318 грн.) - під час продажу ринкової вартості		
Ризики	Ризик податкової перевірки (якщо продажів здійснюється за залишковою вартості)	Солідарна відповідальність між оцінювачем та ТОВ «Упаковка» за завищення оцінної вартості	Податкові ризики (ймовірність виїзний податкової перевірки у зв'язку з реорганізацією)
	Несплати податків	Ризик стягнення боргів ТОВ «Упаковка» з нового ЮЛ	Репутаційні ризики

	-	-	Ризик стягнення боргів ТОВ «Упаковка» з нового ЮЛ
Рядки угоди	≈5 робочих днів	≈5 робочих днів	2-3 місяці

Як видно з таблиці, найбільш витратним є угода купівлі-продажу обладнання за ринковою вартістю через виникаючі зобов'язання зі сплати податку на прибуток. Даний варіант є висновком щодо фінансового стану власників, оскільки виплат за ним у вартісному вираженні більше.

ВИСНОВОК

У ході дослідження було вивчено та узагальнено досвід досліджень у галузі економічної безпеки та проведено аналіз складових показників оцінки рівня економічної безпеки підприємств. У дослідженнях розглянуто особливості сучасного етапу підприємництва економічному розвитку України і відбито джерела виникнення загроз економічної безпеки підприємств.

Ступінь адекватності оцінки економічної безпеки підприємства та комплекс необхідних заходів щодо запобігання небезпеці, що відповідають масштабу та характеру загроз, залежить від точної ідентифікації загроз, правильного вибору вимірювачів їх прояву та дій.

Таким чином виявлено необхідність постійного моніторингу загроз економічній безпеці підприємства, який представляє собою постійну діагностику його стану за системою показників, що враховують специфічні галузеві особливості, найбільш характерні для даного підприємства та мають для останнього важливе стратегічне значення з метою запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам економічній безпеці та вжиття необхідних заходів захисту та протидії. у зв'язку з тим, що структурований підхід до формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства має на увазі під собою необхідність враховувати всі реальні умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії та взаємодії, запропоновано концепцію формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, яка має бути організована з огляду на унікальність та специфіку суб'єкта:

1. Вивчення галузевих особливостей даного сектора ринку та основних показників діяльності підприємства.

2. Аналіз зовнішніх та внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства та вивчення інформації про можливість виникнення кризових ситуацій та формування заходів щодо їх усунення.

3. Аналіз існуючих інформаційно-технічних, інтелектуальних, економічних, правових, силових та неформальних ресурсів щодо забезпечення захисту.

4. Моделювання нового механізму забезпечення економічної безпеки підприємства: розробка плану усунення виявлених під час перевірки недоліків; підготовка пропозицій щодо модернізації існуючої системи, розрахунок усіх видів ресурсів; планування розширення ресурсів.

5. Погодження механізму забезпечення економічної безпеки та бюджету на його утримання з керівником.

6. Контроль за функціонуванням створеного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

7. Оцінка ефективності роботи створеного механізму.

8. Корекція та модернізація механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно створити надійну систему безпеки підприємства, в якій будуть відображені основні стратегічні напрямки діяльності підприємства, для досягнення поставлених цілей, з мінімально можливими збитками та з чітко прописаною схемою зменшення ризикових ситуацій. Однак, перш ніж виробити стратегію, будувати плани можливих дій щодо забезпечення економічної безпеки, необхідно проаналізувати ситуацію, в якій на даний момент знаходиться підприємство, скласти прогноз розвитку за існуючих умов.

На сьогоднішній день в економічній літературі та господарській практиці існують спроби кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємства, що дозволило сформувати кілька методичних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Найбільш систематизований індикаторний підхід. Суть даного підходу полягає у визначенні кількох показників, що характеризують діяльність підприємства. Для кожного показника вказується своє граничне значення, індикатор. Оцінка рівня економічної безпеки визначається шляхом порівняння фактичного виконання цього показника з плановим значенням, але при реалізації цього підходу необхідно зазначити, що система показників має бути сформована з огляду на специфіку підприємства. А також індикатор, що встановлюється для кожного показника, має реагувати на зміни як довкілля, так і внутрішнього середовища підприємства.

Ресурсно-функціональний підхід оцінки рівня економічної безпеки є найбільш оптимальним в оцінці рівня економічної безпеки підприємства, оскільки найбільш детально розглядає всі складові діяльності підприємства. Але у зв'язку з тим, що багато складових елементів ресурсно-функціонального підходу розраховуються на основі думок кваліфікованих експертів щодо приватних функціональних критеріїв економічної безпеки підприємства, вони схильні до значного впливу суб'єктивної думки експертів, що призводить до розмивання поняття оцінки рівня економічної безпеки.

Проведено аналіз оцінки рівня економічної безпеки ТОВ «Упаковка». Так як фірма відноситься до галузі середнього та малого бізнесу, з метою визначення рівня економічної безпеки підприємства, було розроблено систему показників: ліквідність, ділова активність, рентабельність, фінансова стійкість.

Наявні ресурси інформації, технології, техніки та обладнання задовольняють потреб фірми ТОВ «Упаковка» у ході фінансово-господарської діяльності. Якщо ж фірма зможе збільшити ринок збуту, то ці ресурси можна буде доповнити, оскільки вони не є специфічними та ексклюзивними.

За всіма показниками ТОВ «Упаковка» є платоспроможним фінансово стійким, рентабельним підприємством. Виходячи з аналізу можна зробити висновок, що ТОВ «Упаковка» розвивається і в 2015р. Оскільки суб'єкт відноситься до сегменту малого та середнього бізнесу, забезпечення підприємство належним рівнем економічної безпеки займається керуючим складом організації. Професійний кадровий склад, з мотиваційною частиною у вигляді гідних окладів, забезпечують захист інформації та виконання всіх встановлених керівництвом показників. Продуктивність праці 2015 р. зростає на 93,92%. Чисті активи організації також зросли, що позитивним. Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами відповідає нормі, що свідчить про недостатню кількість власних обігових коштів.

Для забезпечення та підтримки заданого рівня економічної безпеки на ТОВ «ТД «Упаковка» необхідно:

- виділення пріоритетних напрямів, що визначаються на підставі аналізу можливих загроз та ймовірності їх виникнення;
- формування системи дієвого моніторингу бізнес-простору організації та постійної його модернізації;

- розвитку специфічного координуючого стилю управління за умов, коли прямі вказівки неможливі, функціональні – неефективні;
- формування координаційно-аналітичних центрів, які забезпечують підготовку стратегічних рішень керівника з урахуванням реальної економічної ситуації.

Небезпекою для підприємства може стати не так пряма загроза, але і невизначеність зовнішнього середовища, яке не дає можливості підприємству вчасно мобілізувати свої сили для різкого негативного удару ззовні – або, у протилежному випадку, відкритись при настанні сприятливої події. Головне завдання керуючого складу ТОВ «Упаковка», щоб не втратити існуючий гідний рівень економічної безпеки, необхідно постійно проводити моніторинг зовнішніх та внутрішніх чинників. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівник та структурні підрозділи здатні передбачати та уникнути виникнення можливих загроз шкідливих наслідків окремих негативних складових зовнішнього та внутрішнього середовища. Тому моніторинг загроз для економічної безпеки підприємства є спільною роботою всіх зацікавлених співробітників (відділів) підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз конкурентного середовища в умовах невизначеності / Д. М. Квашук. // Ефективна економіка. - 2013. - № 4. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
2. Квашук Д. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки машинобудівних підприємств з використанням інструментів конкурентної розвідки.- Дисертація канд. екон. наук: 08.00.04, ПрАТ "ВНЗ" Міжрегіон. акад. упр. персоналом". - Київ, 2015.- 250 с.
3. Кузьменко В. В. Держава як інститут економічної безпеки / В. В. Кузьменко // Науч. тр. ДонНТУ. Серия экономическая. – 2004. – Вып. 69. – С. 136–142
4. Олейников А. В. Экономическая и национальная безопасность: учебник / под ред. Е. А. Олейникова. – М.: Экзамен, 2005. – С. 128.
5. Бельков О. А. Понятийно-категориальный аппарат концепции национальной безопасности / О.А. Бельков // Безопасность. – 1994. – № 3. – С. 91–94
6. Бухвальд Е. М., Гловацкая С. Н., Лазаренко С. П. Макроаспекты экономической безопасности: факторы, критерии и показатели / Е. М. Бухвальд, С. Н. Гловацкая, С. П. Лазаренко // Вопр. экономики. – 1994. – № 12. – С. 25–44.
7. Абалкин Л. И. Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение / Л. И. Абалкин // Вопр. экономики. – 1994. – № 12. – С. 4–13
8. Хозяйственное право Украины : учебник / под ред. А. С. Васильева, О. П. Подцерковного. – Харьков : Одиссей, 2005. – 464 с
9. Предпринимательство в конце XX века / [Дынкин А. А., Стерлин А. Р., Тулин А. Р. и др.]. – М. : Наука, 1992. – 312 с.

10. Господарський кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV / [Електронний ресурс], Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
11. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер ; [пер. с нем.]. – М. : Прогрес, 1982. – 455 с.
12. Шульженко Ф. П. Соціально-правова держава: сутність, проблеми політичної модернізації : дис. ... доктора юрид. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси (політичні науки)» / Шульженко Федір Пилипович. – К., 2009. – 412 с.
13. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.3-/ Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2000 – 864 с.
14. Правдюк Н.Л. Довгострокове іпотечне кредитування в аграрній сфері економіки: можливості та ризики // Економіка АПК. – 2011. - № 11. - С.51-56.
15. Риски в современном бизнесе / П.Г. Грабовый, С.Н. Петрова, С.И. Полтавцев, К.Г. Романова, Б.Б. Хрусталеv, С.М. Яровенко. – М.: Изд-во «Аланс», 1994. – 200 с.
16. Ліпкан В. А. Теорія національної безпеки: підручник. – К.: КТН, 2009. – 631 с.
17. Куликова Е. Е. Управление рисками: инновационный аспект / Е. Е. Куликова. — М.: Бератор
18. Квашук Д. М., Підлужній В. В. Діагностика захворювань рослин з використанням технологій розпізнавання образів в системі економічної безпеки фермерських домогосподарств. Ефективна економіка. 2019. № 6. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7137> (дата звернення: 21.09.2020).
19. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р.. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME131588.html.

20. Касперович Ю. В. Методичні підходи до оцінки фіскальних втрат України внаслідок гібридної війни рф. Економіка та держава. 2018. № 12. С. 8–15.

21. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України // Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Metodichni Rekomendatsii](http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Metodichni_Rekomendatsii).

22. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Документ 771/97-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.01.2020, підстава - 421-ІХ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>

23. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://consumer.gov.ua/>.

24. Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] // Державний комітет статистики. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/sg/rrv/rrv_sgp_u%201990-2019.xlsx.

25. . Форма для проведення експертного оцінювання [Електронний ресурс], Режим доступу: <http://lischenko.pythonanywhere.com/interview?>

26. Consolidated Financial Statements of the Nestle Group 2021 [Електронний ресурс] // Nestle Group. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nestle.com/sites/default/files/asset-library/documents/library/documents/financial_statements/2018-financial-statements-en.pdf.

27. Фінансова звітність Приватного акціонерного товариство «ОБОЛОНЬ» за роки, що закінчилися 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року складена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності [Електронний ресурс] // 2020.- https://obolon.ua/files/financial_report_2020.pdf.

28. Фінансова звітність СТ «Вітмарк-Україна» [Електронний ресурс] // СТ «Вітмарк-Україна». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://zvitnist.com/22480087_SPILNE_PIDPRYYEMSTVO_VITMARKUKRAYI_NA_V_FORMI_TOVA.

29. Фінансова звітність СТ «Вітмарк-Україна» [Електронний ресурс] // СТ «Вітмарк-Україна». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://zvitnist.com/22480087_SPILNE_PIDPRYYEMSTVO_VITMARKUKRAYI_NA_V_FORMI_TOVA.

30. Фінансова звітність ТОВ «Т.В.Fruit» [Електронний ресурс] // ТОВ «Т.В.Fruit». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://zvitnist.com/39878629_TOVARYSTVO_Z_OBMEZHENOU_VDPOVDAL_NSTU_TV_FRUT_KAPI

31. Фінансова звітність ІП «Кока-кола Беверіджиз Україна Лімітед» [Електронний ресурс] // ІП «Кока-кола Беверіджиз Україна Лімітед». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.coca-cola.ua/know-us-better/sustainable-development/zviti-zi-stalogo-rozvitku-i-biznes-rezultativ-coca-cola-v-ukrayini/finansova-zvitnist-zgidno-z-nacionalnimi-polozhennyami-buhgalterskogo-obliku-tov-koka-kola-ukrayina-limited>

32. Фінансова звітність АТ «The Coca-cola Company» [Електронний ресурс] // АТ «The Coca-cola Company». – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.tradingview.com/symbols/NYSE-KO/financials-overview/>

33. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

34. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Документ 771/97-ВР, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.01.2020, підстава - 421-ІХ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>

